

Söz ve Eylem - Özel sayı

Fiyatı- 50 TL

Söz ve Eylem Yayınları adına İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Münir Köymen
Siyasi, Süreli, Yaygın Türkçe Yayın
Adres: Sırapınar mah. Kilim sok. No:2/1
Çekmeköy- İstanbul
Baskı tarihi: Temmuz 2024

Basım yeri: NAS Ajans Basım Yayın Tanıtım
Sanayi Ticaret Ltd. Şti. Adresi: ODİN
Topkapı Center Maltepe Mahallesi
Gümüşsuyu Caddesi No.:28/411
Zeytinburnu-İstanbul
Matbaa Sertifika No: 46523

Sosyalist Devrim'e Giden Yol

Önsöz

Sosyalist Devrim'e Giden Yol olarak nitelendirdiğimiz bu metin, klasik anlamda bir parti programı değildir. Klasik komünist parti programları genellikle tekrarlardan kaçınan damıtılmış kısa ve öz metinlerdir. Dayandığı analizler ve içerdiği açıklamalar dikkate alındığında bu metni daha çok genişletilmiş, gerekçeli bir program metni olarak nitelendirmek daha doğru olacaktır.

Şu üç önemli nedenle; kısa ve özlü program metniyle yetinmenin doğru olmayacağını düşündük:

Birincisi, 20. Yüzyılın başından bu yana sermayenin üretimi ve yeniden üretimi sürecinde, teknolojik gelişmeler nedeniyle önemli değişimler yaşandı. İkincisi, 1990'ların başında Sovyetler Birliği'nin temsil ettiği sistem çöktü. Bu çöküşün yol açtığı deği-

şimlerle, dünya siyaseti ve kapitalist emperyalist sistem yeniden şekillendi. Üçüncüsü, ikinciyle bağlantılı olarak, II. Paylaşım Savaşı sonrasında kapitalist sistemde kurulan ABD hegemonyası 'da sarsılmaya başladı.

Bunlar ve bunlara eklenebilecek diğer faktörlerin işçi sınıfı ve sınıf mücadelesi üzerinde önemli etkileri oldu. Tüm bunlara değinmeden bir program yazımının yeterli olmayacağını düşündük ve ortaya böylelikle oldukça uzun bir metin çıktı. Metnin içeriği dikkatle incelendiğinde okuyucunun bizi anlayacağını umuyoruz!

Giriş:

Proletaryanın “göğü fethetme” girişimi, kapitalizmin direnci ve Ekim Devrimi'nin sosyalizmin kuruculuğunda karşılaştığı bir dizi nesnel ve öznel etmene bağlı olarak kesintiye uğradı. Devrimin iç sürekliliği ve dünya çapında yayılma hızı düştükçe, bozulma, çürüme ve yabancılaşma kaçınılmaz oldu. Devrim, ideolojik ve politik olarak fethedemediği modern barbarlığa yenik düştü.

Ekim Devrimi, zaferiyle olduğu kadar yenilgisiyle de bütün dünya dengelerini altüst etti. Fiili olarak kapitalizmden komünizme geçiş çağını açan zaferiyle, dünya burjuvazisinin kâbusu, dünya proletaryasının ve ezilen halkların kurtuluş umudu ve yolu oldu. Burjuvaziye zafer bahşeden yenilgisiyle, sınıf mücadelesini yeni bir kaosun içine sürükledi.

Tarihsel süreçte sıçrama, bir toplumsal düzenden ötekine geçiş, bir çırpıda gerçekleşmiyor. Yeni toplumsal düzenin dünya ölçeğinde zaferi, dünya ölçeğinde süren sınıf savaşımı içinde yenilgi ve zaferlerin birbirini izlediği, birbirine eklemelendiği bütün bir tarihsel dönemi kapsar. Proletarya nihai zafere yenilgi ve zaferlerden oluşan birçok muharebeden geçerek ulaşabilir.

Proletaryanın, mücadele tarihi içinde yaşadığı zafer ve yenilgilerinin ortak özelliği, zaferler kadar yenilgilerin de

proletaryanın bilinç ve örgütlülük düzeyi ve bu düzeyin sürekliliği tarafından belirlendiğidir. Ancak Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle yaşanan yenilgiyi bütün önceki yenilgilerden ayıran temel özellik, uzunca bir sosyalist kuruculuk dönemi ardından gelen yenilginin devrime ve kuruculuğa önderlik eden sınıfın devrimci partisinin ideolojik, politik ve örgütsel önderliği kaybetmesine bağlı olarak ortaya çıkmış olmasıdır. Marksizm Leninizm'in sınıf hareketi üzerindeki tarihsel üstünlüğünü kaybetmesine yol açan bu durum, sınıf mücadelesinde bugün yaşanan ideolojik, politik ve örgütsel kaosun boyutlarını da ortaya koymaktadır.

Sınıflar mücadelesinde her yenilgi yenilen sınıfın saflarında bir dağınıklığa, gerilemeye, moral bozukluğuna ve umutsuzluğa, toplumda ise yenilen sınıfa karşı bir güvensizliğe, yenen sınıfın gücüne tapınmaya yol açar. Yenilen sınıf ile birlikte sınıf savaşı da, yenilginin boyutlarına ve şiddetine bağlı olarak etkisizleşerek bir dönem için tarih sahnesinde geri plana düşmüş görünür. Zaferi kazanan sınıfın eylemi tarihe yön veren tek eylem olarak öne çıkar. Ancak tüm bu görüntünün altında, derinde sınıf savaşımı varlığını sürdürür. Tarihin durgun ve karanlık dönemlerine sınıfların yeniden hareketlenmesi, fırtınalı altüst oluş dönemleri eşlik eder.

Yenilgi, proletaryaya karşı etkili bir ekonomik, politik ve ideolojik saldırının da işareti oldu. Saldırıyla proletarya, mücadeleyle elde ettiği bütün mevziler, kazanımlar ve mücadele araçları elinden alınarak, sermayenin nesnel bir bileşeni düzeyine indirildi. Burjuvazi, dozu ve şiddeti ne olursa olsun ekonomik ve politik saldırısının proletaryayı bir dönem için sınıf mücadelesinin dışına düşürse de onun yeniden başkaldırısını engellemeye yetmeyeceğini tarihsel deneyiminden biliyor. Kendisi yok olmadan proletaryayı yok edemeyeceği,

kendi yok oluşunun proletaryanın bilinç ve örgütlülük düzeyinde, devrimcileşmesinde olduğunu bildiği için saldırısının sivri ucunu, proletaryayı bilinç ve örgütlülükle donatan bilimsel komünizme, Marksizm-Leninizm'e yöneltiyor.

Marks'tan daha Marksist Marksologlar, bu koroya koşulların değiştiği, "Marksizm'in bir dogma olmadığı", dolayısıyla Marksizm'in de değişmek zorunda olduğu belgisiyle katılıyor. Sovyet deneyiminin yargılanması üzerinden Marksizm-Leninizm'in en temel ilkeleri, proletarya diktatörlüğü, proletarya enternasyonalizmi, Marksist devrim ve parti teorileri örtülü ya da açıkça reddedildi. Sınıflar ve sınıfsal konumlanmadan kopuk, soyut bir siyasal mücadele ve sosyalizmi bilinmez bir geleceğe erteleyen kapitalizmin yarattığı tikel sorunlar (kadın, ekoloji, dinsel, etnik eşitsizlikler ve sorunlar vb.) üzerine oturtulan bir demokrasi mücadelesi anlayışı, sosyalist harekete egemen oldu.

Bugün sınıf hareketinin içinde bulunduğu ideolojik, siyasal ve örgütsel dağılma, tek başına sermaye hareketinde meydana gelen değişimler ve bunların sınıf mücadelesi üzerindeki etkileri, Sovyetler Birliği'nin çöküşünün yarattığı umutsuzluk, ideolojik savrulma ve burjuvazinin çok yönlü ideolojik ve politik terörüyle açıklanamaz. Elbette bunlar etkilidirler ancak yenilginin nedenlerini dışsal etmenlere bağlayarak açıklama çabası, devrimci bir parti için acınacak bir yaklaşımdır. İşçi hareketinde yaşanan savrulma ve dağılma esas olarak, sınıf hareketine yön verecek devrimci bir örgütlenme sorunudur. Bu, sınıf mücadelesinde zaferin nerede aranması gerektiğinin de anahtarıdır.

Dünya işçi sınıfı saflarında bir dönem için etkili olan bu saldırı bugün kapitalizmin işleyiş yasalarına çarpıyor. Yenilginin, sınıf mücadelesinin üzerini örten sis perdesi yırtı-

lıyor. Sovyetler Birliği'nin çöküşü üzerinden kurulan tarih kurgusu çöküyor. Ve bir kez daha açığa çıkıyor ki, dünyanın yaşadığı kaos ve tikanıklığın nedeni, sosyalizmin tarihsel süreçteki fiili varlığı değil, ömrünü tarihsel olarak doldurmuş olan kapitalizmin her türlü zora dayalı fiili varlığıdır. Bugün, Marksist teorinin dolaysız bir eseri olan Ekim Devrimi'nin teoriden pratiğe aktardığı ilkelerin doğruluğu bizzat kapitalizmin gelişme yasaları tarafından doğrulanıyor.

Sınıf hareketine egemen olan bu ideolojik, politik ve örgütsel kaostan çıkış ancak mevcut duruma, ideolojik, politik ve örgütsel, bütünlüklü bir müdahaleyle olanaklıdır. Bu doğrultuda atılacak ilk adım Marksizm'i ona bulaşmış ve hatta bir dönem için ona egemen olmuş ayırık otlarının (burjuva liberal kavramlar) temizlenmesi, bu temel üzerinde sınıfın merkezi siyasal eylemini yürütme yeteneğine sahip devrimci sınıf partisinin yaratılmasıdır. Bu yapılmadan Marksizm'in arılığı korunup devrimci teori kendi maddi gücüyle, proletaryayla yeniden buluşması sağlanamayacağı gibi, Marksizm'in geliştirilmesi, sınıf mücadelesine yön veren bir eylem kılavuzu olarak kullanılmasından da söz edilemez.

Krizin derinleştiği, kapitalizmin altındaki patlayıcı yığınının patlamaya hazır bir volkana dönüştüğü, dünyanın emperyalist paylaşım ve yeni bir devrimci dalganın etkisine girdiği bugün, bu görev daha da yakıcıdır. Bu görevin yerine getirilmesi aynı zamanda dünya proleter hareketinin enternasyonalist birliği doğrultusunda atılabilecek en devrimci adımdır.

Bu program, dayandığı teorik öncüller, ileri sürdüğü politik hedefler, bu hedeflere ulaşmanın yol ve yöntemleriyle, bilimsel komünizmi proletaryaya ve proletaryayı iktidara taşıyacak Türkiye proleter devriminin programıdır.

Bölüm – I

A. Dünya Kapitalist Sistemi

1. Sınıflı toplumların tarihi, insanın emeğine, emeğin ürününe ve emeğin nesnesine (doğaya) yabancılaşmasının tarihidir. Bu tarihin başlangıcında işbölümü ve üretim araçlarının özel mülkiyeti vardır. Farklı üretim ve yaşam tarzları (köleci, feodal ve kapitalist) olarak karşımıza çıkan bu tarih özünde iş bölümüne dayalı özel mülkiyetin gelişme tarihidir.

2. Ekonomik bakımdan egemen olan sınıfın siyasal egemenliğinin aygıtı olan ve tarihsel süreçte farklı biçimlere (monarşi, mutlakiyet, cumhuriyet vb.) bürünen devlet, topluma dışarıdan dayatılan bağımsız, özerk bir siyasal örgütlenme değil, tersine toplumun karşıt sınıflara bölünmesinin ve sınıf mücadelesinin bir itirafı, yabancılaşmanın büründüğü en üst-toplumsal-siyasal biçimidir. Özel mülkiyete dayalı toplumsal yapılar boyunca devlet, yeni egemen sınıfın eski egemen sınıftan devraldığı ve kendi sınıfsal konumuna uygun olarak yeniden düzenlediği bir ideolojik ve fiziki zor örgütlenmesidir.

3. Kapitalizm emek gücünün meta, toplumsal üretim araçları sahipliğinin sermaye haline büründüğü, bir kutupta üretim aracı sahibi olarak burjuvazinin, öteki kutupta emek gücü sahibi olarak proletaryanın yer aldığı, emek-sermaye

ilişkisi üzerinde yükselen en gelişmiş, en yüksek özel mülkiyet toplumdur. Tümüyle yabancılaşmış emeğe el koymaya dayanan bu toplum, aynı zamanda tarih içinde insanın insana ve emeğe yabancılaşmanın da en tepe noktasıdır. Sermaye, emek gücü, meta, değer, kâr, ücret, fiyat, pazar, rekabet, kredi, rant, arz-talep, piyasa, “eşitlik, özgürlük, kardeşlik”, girişim vb. bu yabancılaşmanın büründüğü kapitalist biçimlerdir.

4. Kapitalizmde sermayenin hareket yasası, azami kârın elde edilmesidir. Sermaye bu amaca ulaşmak için sadece artan büyüklükte emekle yan yana gelmekle yetinemez, sermayenin sınırsız birikimi için emeğin üretkenliğini arttırmak, başka bir deyişle, üretici güçleri sınırsızca geliştirmek, (yeni ve daha üstün üretici gücü devreye sokmak, üretimi ve ihtiyaçları çeşitlendirmek, yeni ihtiyaçlar keşfetmek/yaratmak, lüks tüketimi geliştirmek, meta üretimini büyütme, vb.) ve üretim alanındaki bu gelişmeyi, sermayenin gerçekleşme alanı olan dolaşım alanına taşıyarak, (iç pazarı büyütme, dış pazara yönelme, yeni pazarlar keşfetme, iletişim ve ulaşım sektörlerini geliştirmek, hem üretimi hem de tüketimi finanse edecek gelişmiş bir kredi sistemini devreye sokmak) toplumun bütün öznel ve nesnel güçlerini sermaye birikimi için seferber etmek zorundadır. Bilimin, insanın ve doğanın kâr amacıyla kullanılması ve tahrip edilmesine yol açan bu süreç, kapitalizmin bir kusuru değil, sermaye birikim sürecinin kaçınılmaz sonuçlarıdır.

5. Sermaye birikiminin bir koşulu olan üretici güçleri sürekli olarak geliştirme zorunluluğu, aynı zamanda kapitalist üretim tarzının anarşik karakterinin ve devresel krizlerinin maddi temelini oluşturur.

6. Sermaye birikim süreci sermayenin yeniden üretim sürecidir. Sermayenin yeniden üretimi; Sınıf ilişkilerinin, sınıf karşıtlığı ve sınıf mücadelesinin, ordusu, polisi, bürokrasisi, hukuk, adalet sistemi, hapishaneleri, okulu, dini kurumları, sağlık sistemi, kültürü, sanatı, siyaseti vb. ile devletin baskı ve ideolojik aygıtlarının, devletler arası ilişkilerin kısaca bütün güçleri, kurumları ve ilişkileriyle kapitalizmin dünyaevrensel düzeyde yeniden üretimidir. Bu yüzden kapitalist yeniden üretimin her sorunu bir ekonomik sorun olmanın ötesinde sermayenin varlık sorunudur.

7. Emek gücünün sömürsü üzerinde, ilkel sermaye birikimiyle başlayan kapitalistleşme süreci, serbest rekabet ilişkisi altında gelişimini sürdürerek 20. yüzyıl başında tekelci-emperyalist aşamayla kendi tarihsel gelişimi içinde en tepe noktaya ulaştı, Kapitalizm dünyaevrensel bir sistem haline geldi. Ekonomik ilişkilerin enternasyonalizasyonunu, siyasi ve kültürel ilişkilerin enternasyonalizasyonu izledi. Kapitalizm girdiği her yere kendi ilişkileriyle birlikte, kendi kavramlarını, değerlerini ve yaşam tarzını da taşıdı.

8. Tekelci dönemde, mali sermaye ve sermaye ihracının artan önemiyle birlikte doğrudan yönetime dayalı eski sömürgeciliğin yerini sermaye ilişkisine dayalı, geri ülkelerin, sanayi bakımından ileri ülkelerin denetimine girdiği, yeni bir bağımlılık ilişkisi aldı. Sömürgelerin yağması bu ilişki altında biçim değiştirerek sürdü. Ekonomik üstünlüğün belirleyiciliğinde politik ve askeri güç, bu yeni bağımlılık ilişkisinin belirleyici ilkesi oldu. Kapitalist sistem bu ilişki temelinde örgütlendi.

9. Kapitalist üretim tarzının evrensel bir karakter kazanmasına, dünya çapında yeni bir işbölümü eşlik etti. Gelişmiş

kapitalist ülkeler sanayi üretiminde ilerlerken, dünyanın geri kalanı, sömürge ve geri ülkeler tarım ve hammadde kaynaklarıyla sanayinin hizmetine girdi. Sanayinin ticarete doğrudan el atmasıyla ticaretin sanayi karşısındaki eski üstünlüğü de sonlandı. Ticari krizler sanayi ve finans krizlerine, ticari savaşlar da meta ihracının yanında sermaye ihracının önem kazanmasıyla, pazar ve egemenlik alanları savaşlarına dönüştü.

10. Sermaye birikim süreci bir yanıyla üretimin toplum-sallaşması, sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşmesi, diğer yanıyla mülksüzleşme, yoksullaşma ve proleterleşme sürecidir. Bu sürecin emek cephesindeki görünümü, proletaryanın niceliksel artışı, dağınıklıktan kurtularak büyüyen fabrikalarda yoğunlaşması, yeni mücadele silahlarıyla silahlanması, kendisiyle birlikte sınıf mücadelesinin de dünyaevrenselleşmesi ve dünya çapında kapitalizmden komünizme geçiş döneminin güncelleşmesidir.

11. Kapitalizmin 19. yüzyıl sonunda yaşadığı hızlı ilerleme ile, sermaye hareketini büyüten etmenler, yeniden sermayenin ayak bağlarına dönüştü. Sermayeler arası rekabet keskinleşti, sistemde daha önce oluşan güç dengeleri değişti. Kapitalizm tarihinin en sarsıcı ilk krizini bu gelişmelerin bir sonucu olarak 1907'de yaşadı. Kriz, dünyanın yeniden paylaşımı savaşını, savaş da dünya devrimini tetikledi. Bolşevik Parti dünya halklarını birbirine kırdıran emperyalist savaş iç savaşla karşılayarak, dünya devriminin yolunu açtı. Ekim Devrimi, dünya proletaryasını ayağa kaldıran zaferiyle olduğu kadar proletarya diktatörlüğü biçimindeki fiili varlığıyla da dünya burjuvazisinin kâbusu oldu. 1917 sonrasında burjuva devletler bu kâbus altında yeniden örgütlendi.

12. Ekim Devrimi'nin tetiklediği dünya devriminin, Avrupa'da sosyal demokrat ihanetle yenilgisinin ardından burjuvazinin ilk işi dumura uğrayan devlet aygıtını yeniden örgütlemek oldu. Devletin baskı aygıtları, paramiliter örgütlerle (Almanya'da Orgesch, İtalya'da faşist çeteler, İngiltere'de grev kırıcılar, Amerika'da Amerikan Lejyonu vb.) takviye edilerek yeniden örgütlendi. Burjuva ideolojisi, temel taşları olan milliyetçilik, şovenizm ve anti komünizme, anti Sovyetizm eklenerek güçlendirildi. Burjuva siyasal alan Sosyal Demokrasiyi içerecek biçimde yeniden düzenlendi. Sosyal Demokrasi işçi hareketi içinde burjuva bir fraksiyon olmaktan çıkarak, burjuva siyasal alanın proletarya üzerinde bir denetim aracına dönüştü. Aynı şekilde Sosyal Demokrasi kullanılarak sendikal hareket toplumsal uzlaşma çizgisine çekildi.

13. Ekim Devrimi'nin görkemli zaferine karşın Avrupa'yı dünya devriminin dışına çıkararak yoluna devam eden kapitalizm 1929 kriziyle yeniden sarsıldı. Kriz, dünya dengelerini altüst eden yeni bir paylaşım savaşının da başlangıcı oldu. Sovyetler Birliği'nin Hitler saldırganlığına karşı kazandığı zaferle, sosyalizm, Doğu Avrupa devrimleriyle bir dünya sistemi haline geldi. Savaş kapitalist dünyada da güç ilişkilerinde köklü bir değişime yol açtı. ABD sahip olduğu ekonomik, siyasi ve askeri güçle kapitalist dünya liderliğini ele geçirdi, sistem ABD hegemonyası altında yeniden örgütlendi. ABD öncülüğünde dünya devrimine ve Sovyetler Birliği'ne karşı yeni bir kuşatma hareketi başlatıldı.

14. Krizden yara alarak çıkan kapitalizm, ABD hegemonyası altında tarihinin en yüksek büyüme oranlarını yakalayarak gelişimini sürdürdü. Kapitalizmin bu hızlı büyüme

dönemi, aynı zamanda sistemde güç ilişkilerinin değişmesi ve hegemonyanın yıpranma sürecidir. 60'lı yılların ortalarından başlayarak kendisini hissettiren güç dengelerindeki değişim, 70'li ve 80'li yıllarda hegemonyanın ekonomik temelini sarsacak ölçülere vardı. Almanya ve Japonya sistem içinde yeni ekonomik güç odakları olarak öne çıktı.

15. 1990'da Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle dünya güç dengeleri bir kez daha değişti. Emperyalist devletler arasında minimize edilen çelişkiler yeniden su yüzüne çıkarak hegemonyanın çözülme süreci hızlandı. Sistemde değişen güç dengeleriyle birlikte emperyalist odaklar arasındaki çatışmalar da keskinleşti.

16. Kapitalizm, 90'lı yıllarda Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve Çin'in kontrollü kapitalistleşmesinin sunduğu yeni olanaklarla (ucuz işgücü, geniş pazarlar ve sermaye risk güvenliği) yeniden yüksek oranlı büyüme sürecine girdi. Bu büyümeyle birlikte sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşme düzeyi de yükseldi. Ucuz işgücü, geniş pazarlar, bu pazarların vadettiği yüksek karlar, işçi hareketinin geri çekilişinin sağladığı yüksek risk güvenliği, sermaye yatırımları ve kar transferini garanti altına alan uluslararası anlaşmaların güvenli ortamında sermaye ihracı ve sermaye hareketleri de olağanüstü bir büyüklüğe ulaştı. Sermaye hareketi, bu parametreler, altında yeniden örgütlendi. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler bu sürecin hızını artırırken, denetimini de kolaylaştırdı.

a) Özellikle son elli yılda bilimin doğrudan bir üretici güç haline gelmesiyle, üretim araçlarının boyutları küçülürken, işlevleri ve kapasiteleri büyüdü. Sanayinin otomasyon düzeyi yükseldi. Sermayenin birim zamanda gasp ettiği mutlak

ve nispi artı değer oranları büyüdü.

b) Üretici güçlerdeki gelişmenin meta üretiminde sağladığı yüksek standardizasyonla meta üretim sürecinin mekânsal birliği bir kez daha parçalandı. Meta üretim süreci, dışarıdan hammadde tedarikiyle bir mekânda-fabrikada-başlayıp biten bir süreç olmaktan çıkarak, metaların farklı parçalarının farklı mekân ve ülkelerde üretilmesi ve bir araya getirilerek birleştirilmesinden oluşan bir sürece dönüştü. Meta üretiminin mekânsal parçalanmasıyla birlikte artı değer üretimi de esas olarak ulusal alanda olup biten bir süreç olmaktan çıkarak, uluslararası alanda gerçekleşen bir sürece dönüştü. Bununla birlikte, ortalama kâr oranları da sermayenin uluslararası değer bileşimi tarafından belirlenir oldu. Bu durum değer bileşimine bağlı olan kâr oranlarının düşme eğilimini frenlerken, uluslararası tekellere kârdan daha büyük bir pay alma olanağını sağladı.

c) İletişim ve ulaşım sektöründeki gelişmeler, meta dolaşım sürecinde de önemli değişmelere yol açtı. Meta pazarı derinlemesine ve genişlemesine büyüdü. Metaların pazara erişimi kolaylaştı. Mekânın zamanla küçülmesi sağlanarak sermayenin devir hızı yükseldi. Üretim sürecinin mekânsal bölünmesinin yol açabileceği denetim zaafı en aza indirildi.

d) Meta üretimi ve meta pazarının büyümesine, ihtiyaçların çeşitlenmesi, yeni ihtiyaçların keşfi, ihtiyaç olmayan ihtiyaç üretimi, lüks tüketimin büyümesi eşlik etti. Bu süreç aynı zamanda doğanın kâr amacıyla tahrip edilmesi ve kapitalist yabancılaşmanın büyümesi sürecidir.

e) Sermaye birikimi, sermayenin merkezileşmesiyle ve yoğunlaşmasıyla büyüdü. Sanayiden sonra tarım ve hizmet-

ler sektörü de dev tekellerin denetimine girdi. Mevcut sanayi dalları çeşitlendi, yeni sanayi dalları ortaya çıktı. Hizmet sektörü, geleneksel hizmetlerden sonra, devletin üstlendiği hizmetlerin de (eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, ulaşım, alt-yapı, belediye hizmetleri vb.) artı değer üretimine eklenerek büyüdü. Çeşitlenen kredi sistemiyle denetlenemez bir büyüklüğe ulaşan mali sermayenin sanayi sermayesi karşısındaki üstünlüğü güçlendi. Gerçek sermaye varlıklarından onlarca kat büyük bir sanal varlığa hükmeden mali sermaye kontrolünde, sermayenin spekülâtif alanlara kayması hızlandı. Burjuvazi, çeşitlenen hisse senedi ve tahvil piyasalarında kupon keserek sermayesini büyütürken, sermayenin asalak karakteri daha da belirginleşti. Kapitalist rekabetin belirleyici biçimi olan spekülâtif rekabetle, birçok sermaye grubu ve ülke, varlıklarına el konularak iflâsa ve krize sürüklendi. Mali sermaye kontrolündeki kapitalist sistemin güç-bağımlılık ilişkisi üzerinde örgütlenmesi daha da pekişti.

f) Sermaye hareketindeki bu gelişme, kapitalist sistemde eski işbölümünün üzerinde yeni bir işbölümünün oluşumunun da temeli oldu. Bu yeni işbölümünde gelişmiş ülkeler teknoloji üretimi, lüks meta üretimi ve parçaların bir araya getirilmesine dayalı bir sanayi üretiminde yoğunlaşırken, geri ülkeler eski işbölümünde üstlendikleri rolün (tarım ve hammadde ikmali) yanında, ucuz yığınsal meta üretimi ve parça üretimiyle bu sanayinin hizmetine girdi; parça üretimine dayalı meta üretiminin olanaklı hale gelmesiyle, geleneksel sanayi dallarının önemli bir kesimiyle birlikte, tekeller üretimlerinin bazı bölümlerini daha ucuz işgücünün olduğu alanlara kaydırma olanağını elde etti. Böylece tekellerin çevresinde bağımlı irili ufaklı firmaların özelleştirmeler, sa-

tın almalar, ortaklıklar ve tedarik anlaşmalarıyla oluşan “taşeron” bir sermaye oluştu. Bunun kaçınılmaz sonuçlarından biri de geri ülkelerdeki ithal ikameci kalkınma modellerinin ihracata yönelik kalkınma modeliyle birleştirilmesi oldu. Bu süreçte doğanın tahribinin ardından sanayi kirliliği sorunu da esas olarak geri ülkelerin sorunu haline geldi.

17- Sermayenin birikim ve sermaye üretim koşullarındaki değişme, zorunlu olarak proletaryanın bileşimi ve üretim koşullarında da bir değişmeye yol açtı.

a) Sermaye birikiminin büyümesiyle proleterleşme süreci de hızlandı. Proleterleşme, yoksullaşma ve mülksüzleşme yoluyla çeşitli sınıflardan proletaryaya katılımın artması, kafa emekçilerinin büyük bir kesiminin bu süreçte ayrıcalıklarını kaybederek, üretimin teknik örgütlenmesinde üstlendikleri rollerle, proletaryaya katılmasıyla büyüdü ve proletaryanın nüfus içindeki oranı yükseldi.

b) Üretici güçlerin gelişmesiyle birlikte proletaryanın bileşimi de değişti. Sanayi proletaryasının sınıf içindeki oranı nispi olarak azalırken, hizmet sektörünün büyümesiyle bu sektörde istihdam edilen işçi sayısı da büyüdü. İletişim alanındaki gelişmelerle sermayenin hem meta üretim süreci hem de işçi sınıfı üzerindeki denetim ve gözetimi güçlendi.

c) Üretici güçlerdeki gelişmenin bir diğer boyutu da, hem sermayenin yeniden üretim süreci için gerekli emek gücünü hazırda tutarak, hem de, ücretler üzerinde baskı oluşturup, sermayenin emek üzerindeki tahakkümünü perçinleyerek, sermaye birikiminde bir regülatör görevi gören yedek sanayi ordusunun (issizler) büyümesidir. Üretici güçlerin gelişmesi, bir yandan emek gücünün önemli bir miktarını sürekli olarak üretim sürecinin dışına iterken, öte yandan sanayi-

nin çeşitlenmesi ve yeni sanayi dallarının ortaya çıkmasıyla sürekli büyüyen bir emek gücünü kendine doğru çeker. Sermaye birikiminin hızlandığı koşullarda çekme, itmeden her zaman daha büyüktür. Ancak üretici güçlerdeki gelişme nedeniyle iş gücünün bir kısmının üretim dışına itilmesi sermaye üretim koşullarını tehdit edecek bir noktaya varamaz. Bu durum sanayide otomasyonun sınırlarını da belirler. Kapitalizm koşullarında otomasyon ancak ek kâr sağladığı ve bunu güvence altına aldığı ölçüde olanaklıdır.

d) Meta üretim sürecinin parçalanmasıyla işçi sınıfı içindeki bölünmeler büyüdü. Fabrika ölçüleri küçüldükçe, fabrikalarda yoğunlaşan emek gücü miktarı da küçüldü. Sanayideki “taşeronlaşmaya”, emek gücünün taşeronlaştırılması eşlik etti. Güvencesiz ve esnek çalışma adı altında, kapitalizmin ilk dönemlerinde yaygın olan parça başı ücret ve yarı işsizlik geri geldi. Sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde vasıfsız kadın ve çocuk emeğinin kullanımını arttı. Proletaryanın saflarında kademelenme ve farklılaşmalarla bölünmeler çoğaldı. Yoksulluk, cehalet ve işsizliğin artmasıyla sermaye birikiminin koşulları güçlendi.

e) Üretici güçlerdeki gelişmeyle birlikte, sanayinin el koyduğu mutlak ve nispi artı değer oranı da büyüdü. İşçi sınıfı bir yandan üretim süreci dışına itilirken bir yandan da yoksullaştı. Ürettiği zenginlikteki artış onun yoksulluğu ve köleliğinin prangası oldu. Sermayenin meta pazarını büyütme için çeşitlendirerek devreye soktuğu kredi sistemiyle, tarımdaki küçük üreticinin ardından proletarya da sermayeye ipoteklendi.

Sonuçta, kapitalist üretim sürecinde emek ve sermayenin konumları değişmeden kalırken, emek sermaye eksenindeki

kutuplaşma büyüdü. Başka bir deyişle, emeğin sermayeden kurtuluşunun maddi koşulları daha da olgunlaştı. Buna karşılık işçi sınıfının, içindeki farklılaşmalar, bölünmeler ve yabancılaşmanın büyümesiyle, emeğin mücadele koşulları son derece zorlaşmıştır.

B- Kapitalizm Tarihsel Sınırları

1- Kapitalizmin ölümcül çelişkisi olan üretimin toplumsallaşmasıyla üretim araçları üzerindeki özel kapitalist mülkiyet arasındaki çelişki sermayenin üretim sürecinde sürekli olarak büyüyen ve yeniden ve yeniden üretilir. Kapitalizm bu çelişkiyi zaman zaman hafifletebilse de üstesinden gelecek hiçbir olanağa sahip değildir.

2- Sermaye, daha fazla kar ve rekabetten üstün çıkma dürtüsüyle üretici güçlerin sınırsız geliştirmek zorundadır. Üretici güçlerin gelişimi her ne kadar sermayenin sınırsız gelişiminin koşulu ise de, bu ikisi arasında mutlak bir uyum yoktur. Bu ilişki birbirini koşullayan, iteleyeni bir uyumu, değersizleştiren, engelleyen, tahrip eden bir çatışmayı bağrında taşır. Kapitalizmin üretim tarzının anarşik karakterinin olduğu kadar devresel krizlerinin maddi temeli de bu çelişkidir. Bu zorunluluk ve onun barındırdığı üstesinden gelinemez çelişki kapitalizmin tarihsel sınırlarını belirler.

3- Üretici güçleri geliştirme, emeğin üretkenliğini sürekli olarak artıma zorunluluğu üretimdeki emek gücünü, canlı emeği, üretim süreci dışına iterek kapitalist üretimin üzerinde yükseldiği temelleri sarsıyor. Emek daha üretken olduğu için emek gücü sahibi daha fazla yoksullaşıyor. Sermayenin organik bileşimini değişmeyen sermaye lehine bü-

yüterek, kar oranlarının düşme eğilimini hızlandırıyor. Burjuvazi, karşı önlemlerle (ücretleri, sosyal hakları budamak, çalışma koşullarını ağırlaştırmak vb.) etkisizleştirmeye çalışsa da kapitalizm kendi işleyişiyle bu eğilimi sürekli olarak besliyor.

4- Üretici güçteki gelişme, birim meta içindeki artı emeği düşürüyor, sermaye artı değerdeki bu düşüşü yığınsal meta üretimiyle karşılamak durumundadır. Bu da sermaye üretimi ile onun gerçekleşmesi arasındaki uyumu altüst ederek, sermayenin gerçekleşme olanaklarını kısıtlıyor.

5- Sermayenin büyümesi ve merkezileşmesi sermaye sahipliği ile sermaye yönetim arasındaki kopuş derinleşiyor, burjuvazinin asalak karakteri daha da belirginleşiyor. Sermaye sahipliği üretim sürecinde atılması gereken fazlalık haline geliyor.

6- Dolaysız bir üretici güç haline gelen bilimin kapitalist kullanımı toplumsal zenginliğin iki kaynağı doğa ve emeği tahrip ediyor. Bu tahribat kapitalizm vahşileştikçe yıkıcı bir karakter alıyor. Sermaye kendi varlığının temellerini yıkarak yol alıyor.

7- Kriz-büyüme döngüsü içinde bu süreç her seferinde büyüyerek tekrarlanıyor. Kapitalizmin var oluşunun nesnel koşulları daralırken, varlığını ideolojik ve fiziki zoru en üst düzeyde örgütleyerek sürdürüyor.

8- Kapitalizmi tarihsel sınırların eşiğine getiren bu sürecin diğer yüzünde ise mülkiyetsiz, sınıfsız ve devletsiz bir toplumsal örgütlenmenin, komünizmin maddi koşullarının olgunlaşması vardır.

9- Üretici güçlerin, emeği, üretim sürecinin denetleyicisi konumuna getirecek ölçüde gelişmesi, daha az emek gücü

ile daha büyük bir maddi zenginliğin yaratılmasının olanaklı hale gelmesi, üretim için gerekli emek zamanının azalması, boş zamanın nesnel çoğalması ile emek gücünün çok yönlü gelişmesinin olanaklı hale gelmesi, emeğin nesnesi (doğa) ile öznesinin (emek gücü) dolaysız birliğinin koşullarının olgunlaşması, ulusal sınırların ve sınırlılıkların aşılması, üretim faaliyetinin dünya çapında toplumsallaşması, kafa kol emeği kent kır arasındaki çelişkinin aşılacak bir noktaya gelmesi vb. bütün bunlar, komünizme doğru yol alan tarihsel sürecin genel nesnel eğilimidir. Bu eğilimin sermaye hareketinde verili olması, onun sermaye üretim koşullarında gerçekleşeceği anlamına gelmez. Tarihsel deneyim kapitalizmin içine düştüğü her buhranı ve devrimci durumu atlattıktan sonra, yok oluşunun nesnel koşullarını daha da olgunlaştırırsa da, büyük bir hızla yoluna devam ettiğini gösteriyor.

10- Kapitalizmin tarihsel sınırlarının giderek görünür hale gelmesi, yani tarihsel ömrünün doldurmuş olması gelişmenin nesnel eğilimidir. Ama bu durum onun fiziki ömrünü de doldurduğu anlamına gelmiyor. Yok edilmeyen yok olmaz. Varlığıyla insanlığın bugün yaşadığı her türlü sorun ve düşkünlüğün kaynağı olan kapitalizmin fiziki varlığı ancak işçi sınıfının fiziki gücüyle, bilinçli ve örgütlü eylemiyle yok edilebilir.

C-Dünya Yeni Bir Devrimci Dalganın Eşiğindedir

Bilim insanı, uzman, ekonomist vb. kılıklarındaki her boydan burjuva ideologlarının Sovyetler Birliği'nin çöküşü üzerinden geliştirdikleri tarih kurgusu; kapitalizmin eski kapitalizm olmadığı, emperyalist bağımlılığın yerini devletlerin karşılıklı bağımlılığına dayanan "küreselleşmenin aldığı,

sanayi ötesi bilgi toplumuna geçildiği, ulus devletin çözülecek, sınırların aşıldığı, kapitalizmin değer üretimi olmadan da varlığını sürdürebileceği, işçi sınıfının tarihsel rolünün ortadan kalktığı vb. ileri sürüldükten kısa bir süre sonra kapitalizmin işleyiş yasalarına çarparak tuz buz oldu.

Sovyetler Birliği'nin çözülmesi ile, emperyalist devletler arasındaki rekabeti, çelişkileri minimize eden tutkal da çözüldü. Bu çözüldükten, 1945'de oluşan ABD hegemonyası ve bu hegemonyayı simgeleyen emperyalist kurumlar da nasibini alıyor. Hegemonyadaki gerilemeyle birlikte ABD'nin kapitalist sistemdeki denetimi de zayıflıyor. Sistemde yeni güç odaklarının yarattığı merkezkaç kuvvetin etkisiyle Asya, Afrika ve Latin Amerika'da birçok devlet ABD denetiminden uzaklaşıyor. "Küreselleşme" ile iddia edilenin aksine kapitalizmin ulus devlet biçimindeki örgütlenmesi, değişen güç dengeleri altında yeniden güçleniyor.

Keskinleşen rekabetin hızlandırdığı eşitsiz gelişme altında, değişen güç dengeleriyle, kapitalist rekabet, yeni bir paylaşım savaşına doğru evrilmenin işaretlerini veriyor. Balkanlar'da çöken sosyalist ülkelerin denetim altına alınmasıyla başlayan paylaşım, Afrika, Orta doğu, Kafkaslar, Latin Amerika ve Uzak Doğu'da daha sert biçimlere bürünerek, bizzat emperyalist güçlerin karşı karşıya geldiği bir savaşa dönüşerek sürüyor. Kapitalizmin yaşadığı bu krizden olağan yöntemlerle, krizin yükünü işçi sınıfına ve emekçilere yükleyerek çıkma şansı yoktur. Çünkü, kapitalizm, üretici güçleri geliştirme zorunluluğu ile kâr oranlarının düşme eğilimi arasında sıkışmıştır. Çelişkiyi aşma girişimleri, her seferinde çelişkiyi büyütürken, yeniden üretiyor; mengene, her seferinde biraz daha kapanıyor. Alt edemeyeceği çelişkisini

hafifletmek için, her gün biraz daha hırpaladığı, böldüğü, işçi sınıfını, yine kendi işleyişiyle, toparlamaya, birleştirmeye, mücadeleye sevk etmeye mahkûmdur.

Krizin derinleştirici etkisiyle bugün, dünya bir emperyalist paylaşım savaşının ve yeni bir devrimci dalganın eşiğindedir. Bu nesnel bir durumdur. Bu durumdan, kendiliğinden bir çıkış yoktur.

Bu tarihsel kesitte sorun şöyle duruyor; kapitalizm ya dünya işçi sınıfının, ezilenlerin, bilinçsizliği, örgütsüzlüğü ve eylemsizliğinden aldığı güçle, milyonlarca işçi ve emekçinin kanı üzerinden, bu badireyi atlatarak, varlığını yeni güç dengeleri altında sürdürecektir, ya da, işçi sınıfı, emekçiler, ileriye doğru bir atılımla, kapitalizmi “layık olduğu yere, asari antika müzesine, çarık ve tunç baltanın yanına fırlatıp atacaktır”.

Bugün Komünizme yürüyüşün temel sorunu, komünizmin nesnel koşullarıyla öznel koşulları arasındaki uyumsuzluk ve bu uyumsuzluğun nasıl aşılacağıdır. Komünizmin olgunlaşan maddi koşulları ve 70 yıllık sosyalist kuruculuk deneyimi, kapitalizmden komünizme geçiş döneminin, 1917 ile kıyaslandığında, daha kısa, daha az sarsıntılı ve sancılı bir süreç olacağına işaret ediyor. Ama öte yandan; sınıf içindeki bölünmeler ve burjuvazinin, sınıf mücadelesinden gerekli dersleri çıkartarak, devleti, “önleyici bir karşı devrim” aygıtı olarak, merkezileştirerek yetkinleştirilmesi, işçi sınıfının iktidarı alma mücadelesini önemli ölçüde zorlaştırıyor. Bu koşullarda mücadelenin başarısı, çok yönlü bir hazırlıkla, farklı yöntemlerle, daha büyük bir gücün, birleştirilip, bilinçlenip, örgütlenmesiyle bağlantılıdır. Bu tarzda bir yürüyüş, devrimin sarsıcılığını belirleyeceği gibi, devrimlerin, bölge ve dünya

devrimi potansiyellerini de büyütecektir.

Bilinç ve örgütlülüğün rolünün kat be kat arttığı, komünizm için mücadelenin, en özlü tanımıyla, bilinçli ve örgütlü eylem demek olduğu, günlerdeyiz. Kapitalizm kendi tarihinin sınırlarına yaklaştıkça, varlığını, korkuyu, toplumsal yaşamın her alanına yayıp, büyüterek, insanın düşünme ve tepki verme yeteneklerini körelterek, dünyayı bir hapishaneye çevirerek sürdürebilir. İşçi sınıfı bu cendereden ancak, bilinçli ve örgütlü eylemle çıkabilir.

Bugün işçi sınıfı dünyanın hemen her köşesinde aynı sorunla, devrimci bir sınıf partisinin yaratılması sorunuyla karşı karşıyadır. Birçok cephede birden hazırlıkların yürütülmesi, mücadelenin örülmesi ile yerine getirilebilecek bu görev, dünyanın yeni bir devrim dalgası eşliğinde durduğu bugün, daha da yakıcıdır. Bu aynı zamanda her ülke işçi sınıfının, proletarya enternasyonalizmi adına, üstleneceği en devrimci görevdir de.

İşçi sınıfı bu zor ve zorunlu görevi yerine getirecek, mücadele süzgecinden süzülerek gelen, sağlam Marksist-Leninst teorik temellere, mücadele deneyimine, bilgi ve birikime sahiptir. Sınıf mücadelesinin bugünkü momenti ve açığa çıkan güç birikimi bu göreve girişmek için yeterlidir.

Bölüm – II

A-Dünya Devrimi

Kapitalizmden Komünizme Devrimci Geçiş

1- Proletaryanın tarihsel misyonu, işbölümünün, mülkiyetin, sınıfların ve sınıf egemenliğinin aracı olan devletin olmadığı, insanın bütün kısıtlılıklarından kurtularak çok yönlü gelişimine olanak sağlayan komünist toplumun devrim yoluyla kurulmasıdır.

2- İşçi sınıfı bu misyonu ancak, verili koşullar altında, sınıf mücadelesi yoluyla, kendini devrimcileştirerek, devrimci bir parti olarak örgütlenerek, yerine getirebilir. Kapitalizmin eşitsiz gelişmesi ve ulus devlet biçimindeki örgütlenmesi işçi sınıfının bu amaca dünya çapında bir hamlede ulaşmasını önler. Devrimin başlangıçta bir ya da birkaç ülkede zafer kazanarak yoluna devam etmesi bu verili koşulların bir sonucudur.

3- İşçi sınıfı burjuvazinin yedeği rolüyle çıktığı tarih sahnesinde çetin mücadelelerden geçerek sınıfsal kimliğine ve örgütlülüğüne ulaştı. 1848'de dünya burjuvazisinin karşısına bir sınıf olarak dikildi. 1871'de kendi devrimini gerçekleştirerek sınıf diktatörlüğü yolunda ilk adımlarını attı. 1917 Ekim devrimiyle kendini egemen sınıf olarak örgütleyerek, fiili olarak dünya devrimi ve kapitalizmden komünizme ge-

çiş çağını başlattı. İşçi sınıfının bu tarihsel yürüyüşünde, ne kadar etkili olursa olsun, yaşadığı hiçbir yenilgi bu olguyu değiştiremez. Kapitalizm varlığını sürdürdükçe çağın karakteri, kapitalizmden komünizme geçiş olarak değişmeden kalır.

4- Kapitalizmden komünizme dünya çapındaki bu geçiş döneminin siyasal biçimi proletarya diktatörlüğüdür. Proletarya diktatörlüğü sadece tek tek ülkelerdeki değil, egemen bir toplumsal biçim olarak kapitalizmin ortadan kalkması ve sınıfsız toplumun, komünizmin dünya çapında zaferi boyunca kapitalizmden komünizme geçişin siyasal biçimidir.

5- Devrim, bir sınıfın iradesini öteki sınıfa zorla kabul ettirmesidir. Bu anlamda sınıf iktidarı, bir sınıfın diğer sınıflara da sınıflar üzerindeki diktatörlüğüdür. Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın burjuvazi üzerindeki sınıf diktatörlüğüdür.

6- Tarih boyunca iktidarı eline geçiren her sınıf, eski toplumdaki devraldığı devleti kendi sınıfsal konumuna göre yeniden örgütleyerek yoluna devam etmiştir. Proleter devrim sadece kapitalist özel mülkiyete karşı değil, özel mülkiyetin tümüne karşı bir devrimdir. Bu yüzden proletarya özel mülkiyet üzerinde yükselen burjuva devlet mekanizmasını devralarak yoluna devam edemez. “Köleliğinin aracı, onun kurtuluşunun aracı olamaz.” Proletarya ancak, zora dayanan bir devrimle eski devlet mekanizmasını parçalayarak, proletarya diktatörlüğünü kurarak, kendini egemen sınıf olarak örgütleyebilir.

7- Her egemen sınıfta olduğu gibi proletarya da diktatörlüğünü bir devlet aygıtı eliyle yürütür. Her ne kadar bir devlet olarak özel aparatlara gereksinim duysa da proletar-

ya diktatörlüğü gücünü özel aparatlardan değil, proletarya ile kurduğu doğrudan bağla, silahlanmış proletaryadan alır. Yasama, yürütme ve yargı birliğine dayanan proleter devlet aygıtı, proletarya ile ittifaklarının (kır, şehir yoksulları ve küçük üreticiler) her düzeyde örgütlenmesine dayanır. Proletarya bu örgütlenmenin hegemon gücüdür. Bu örgütlenme iktidarın sınıfsal olarak paylaşılması anlamına gelmez.

8- Proleter devleti tüm öteki devletlerden ayıran kriterlerden birincisi, toplumun çoğunluğunu oluşturan bir sınıfın, işçi sınıfının iktidar aracı olması, ikincisi, komünizmin maddi koşullarını yaratmakla yükümlü olmasıdır. Bu iki ayırt edici özelliğiyle tüm öteki devletlerden çok daha demokratik olan proleter devlet alışılmış anlamıyla bir devlet değil, devletten devletsizliğe bir geçiştir.

9- “Proletarya eski toplumu devirme uğruna savaşım dönemi boyunca gene eski toplumun tabanı üzerinde hareket ettiğinden ve dolayısıyla, kendi hareketine bu topluma özgü siyasal biçimler verdiğinden, bu kavga dönemi boyunca henüz kendi kesin yapısına ulaşamamıştır ve kurtuluş için bu kurtuluştan sonra kullanımdan düşecek araçlar kullanır.” Bu araçların en önemlisi devlettir. Kapitalist sınıf var olduğu sürece (proletarya iktidarı aldığı anda bu sınıf bir anda ortadan kaybolmaz küçük meta üretimi altında varlığını uzun bir süre devam ettirir) proletarya zor önlemlerine gereksinim duyar. Özel mülkiyet bütün biçimleriyle ortadan kaldırıldığında, baskı altına alınacak hiçbir sınıf kalmadığında, devletin varlık nedeni, dolayısıyla kendisi de kendiliğinden ortadan kalkar.

10- Proletarya diktatörlüğü bir amaç değil, sınıfsız topluma geçişin aracıdır. Niteliği ve gelişimi bu komünist bakış

açısından belirlenir ve asıl işlevi komünizmin maddi ve kültürel koşullarının hazırlanmasıdır. Proletarya diktatörlüğü kendine özgü ilişkilere sahip bir toplumsal formasyon, bir üretim tarzı değildir. Proletarya diktatörlüğü altında değer yasası kısıtlı da olsa varlığını sürdürür, emek hâlâ bir değer ölçüsü olma özelliğini ve ürünler esas olarak devlet tarafından üretilip dağıtılsalar da meta olma özelliklerini korurlar. İşbölümü, mülkiyet, sınıflar vb. proletarya diktatörlüğü altında değişime uğrayarak varlıklarını sürdürürler. O, ölmekte olanla kapitalizm ile doğmakta olan -komünizm- arasında bir mücadele dönemidir.

11- Proletarya diktatörlüğü koşullarında sınıf savaşımı, sadece yenilen, ama henüz yok olmayan burjuvazi ile proletarya arasında, bir savaşım olarak sürmez. Kapitalist ilişki dünya ölçüsünde egemen bir ilişki olarak varlığını sürdürdüğü müddetçe kapitalizm muzaffer sosyalizm için bir dış olgu olarak var olmaz. Sosyalizmin içinde eski toplumun kalıntıları ve alışkanlıkları bu egemen kapitalist ilişki tarafından sürekli olarak beslenirler. Ayrıca kapitalist ilişkiler sadece küçük meta üretiminden değil, üretim ve devlet aygıtında burjuva ideolojik ilişkilerin ürettiği alışkanlıklardan da beslenirler. Bu durum proletarya diktatörlüğünün bir ya da birkaç ülkede gelişimini tamamlayamayacağı ve komünizme geçilemeyeceği anlamına da gelir.

12- Proletarya diktatörlüğü kapitalizmin varlığına bağlı bu etkileri ancak bir yandan üretici güçleri geliştirerek, değer yasasının işleyişini daraltarak ve ekonomik bir kategori olmaktan çıkartarak, yani toplumsal fonu genişleterek, öte yandan kendi amacına uygun devrimci kişiliği, alışkanlık-

ları değiştirecek olan devrimci kültürü yaratarak ve çoğaltarak önler. Yeni bir toplum ancak gelişmiş bir üretici güç ve dönüşüme uğrayarak yenilenmiş, devrimcileşmiş insanla kurulabilir. Proletarya diktatörlüğü bu dönüşümü sağlayacak siyasal biçimdir.

13- Proletarya diktatörlüğü (sosyalizm), kendine özgü bir üretim ilişkisine -altyapıya- sahip olmadığından, o altyapıdan beslenen kendiliğinden oluşan bir bilince de sahip değildir. Tersine, kapitalist öğeleri barındıran bu altyapı sürekli olarak kendiliğinden burjuva ideolojisini üretir. Bu durum proletarya diktatörlüğü altında partinin artan rolüne işaret eder. Tarihsel deneyim, kendi amacına uygun yeni insan ve yeni kültürü yaratamayan devrimin bozulma ve çürümeye, sonuçta da yıkılmaya mahkûm olduğunu kanıtlıyor.

14- Üretici güçlerdeki artış emeği üretim sürecinin nezaratçisi haline getirdiğinde, özel mülkiyet bütün biçimleriyle ortadan kalktığında, iş gücü ve ürünler, meta olmaktan çıktığında, doğa ve emeğe dair her türlü yabancılaşma da ortadan kalkar. Emek iş bölümünün köleleştirici etkisinden kurtulur ve bir geçim aracı olmaktan çıkarak yaşamsal bir gereklilik haline gelir. Zihinsel emek bedensel emek, kırsal şehir karşılıkları, her türlü etnik ve cinsiyet ayrımcılık son bulur. Üretim ileri düzeyde toplumsallaşmasıyla ulusal sınırlılıklar ve farklılıklar aşılar. Bütün bunların gerçekleşmesiyle devlet de siyasal niteliğini kaybederek sönmelenir. Bu süreç ancak dünya çapında devrimin iç ve uluslararası sürekliliğine bağlı olarak, proletaryanın enternasyonal birliği ve mücadelesiyle gerçekleştirilebilir.

B- Kapitalist Zincirin Türkiye Halkası

1- Dünya kapitalist sisteminin bir halkası olan Türkiye'de kapitalistleşme, burjuva iktidar ve uluslaşma, Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasal ve toplumsal dağılmasına yol açan, emperyalist paylaşım savaşı ve Ekim Devrimi'nin etkisi altında şekillendi. Bu iki ana etken altında, Türkiye kapitalizmi bağımlı ve gerici doğdu.

2- Ekim Devrimi'nin Avrupa ve Asya'da yayılmasının yarattığı korku ile emperyalist işgalci devletlerin, Türk burjuvazisiyle uzlaşarak, birbirini ardı sıra geri çekilmesi, burjuvaziyi, Osmanlı çöküntüsünün yarattığı siyasi boşlukta kolayca iktidara taşıdı. Burjuvazi, Ekim Devrimi'nin yaydığı devrimci dalgadan etkilenen ancak, iktidar perspektifi ve örgütlülüğünden yoksun, dağınık antiemperyalist mücadele odaklarını, yeni yeni şekillenmekte olan komünist hareketi, ezerek iktidarını pekiştirdi.

3- Ulus inkârı üzerine kurulan şoven Türk ulusçuluğu, diğer ulusal hareketlerde olduğu gibi ulusal bilincin gelişmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmadı. Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkan ulusal hareketlere, özellikle Ermeni, Grek, Pontus ve Kürt uluslaşmasına bir tepki olarak gelişti. "Türkçülük" sloganı altında, Ermeni, Grek ve Pontus ulusal mücadelelerinin ezilmesi, halkların soykırım ve etnik temizliğe tabi tutulmasıyla başlayan uluslaşma, Kürt ulusal uyanışının ezilmesiyle sürdü. Anadolu'nun çokuluslu yapısı, kültürel dokusu parçalandı. Bu özelliğiyle Türk uluslaşması uluslaşmada olumlu bir örneği değil, tarihsel ve kültürel kaynakları eklektik olumsuz bir örneği temsil eder. Kendini düşman tarifi üzerinden var etmiştir, bugün de bu özelliğini

korumaktadır.

4- Türk burjuva devriminin temel çizgileri olan uzlaşma, gericilik ve bağımlılık, onun ortaya çıktığı tarihsel koşullardan devraldığı özelliklerdir. Bu karakteristik özellik, kapitalizmin tekelci aşaması– emperyalizm- döneminde sisteme eklenen ülkelerin egemen tekelci ilişki altında gelişmelerinin büründüğü biçimdir. Emperyalizm çağında “bağımsız” bir kapitalist gelişme tezi ancak bir küçük burjuva hayal olarak olanaklıdır. Temel özellikleri gericilik, uzlaşmacılık, bağımlılık ve şoven bir ulusçuluk olan burjuva devrimin antiemperyalist ulusal kurtuluş hareketi olarak nitelenmesi tam bir paradokstur. Bu paradoksun hâlâ sosyalizm etiketi altında kabul ediliyor olması ise burjuva ideolojisinin, Kemalizm'in gücüdür.

5. Emperyalizmin ve tekelliliğin egemen olduğu, dünya kapitalizminin krizden krize koştuğu, emperyalist paylaşım savaşı hazırlıklarının olanca hızıyla sürdüğü 20'li ve 30'lu yıllarda, cılız bir sermaye birikimiyle yola çıkan burjuvazi için, sermaye birikimi sorununun çözümünde devletin devreye girmesi bir zorunluluktur. Sermaye birikim sorununun, kapitalist egemenlik altında en kolektif kapitalist mülkiyet olan devlet mülkiyeti ve bunu temel alan bir gelişme ile çözümü Türk kapitalizmine özgü bir özellik değil, düşük sermaye birikim koşullarında, kapitalist gelişmenin temel karakteristiğidir. Birikim sorununun çözümünde, ilk girişimler Osmanlıda ticari faaliyeti elinde tutan Grekler, Ermeniler vb. mal varlıklarına el konulmasıyla atıldı. Bu yolla sermaye birikimi Cumhuriyet döneminde de sürdü. Ama sermaye birikiminin asıl büyümesi, devlet tekeli haline getirilen işletmelerin (liman, sigara, tütün vb.) işletme ve ticaret hakları-

nın ticaret burjuvazisine devredilmesi, karaborsa, spekülatif faaliyet vb. 'ne göz yumulması, aşırı sömürünün olanaklı hale getirilmesi ve bir dizi muafiyet ve ayrıcalıkla, sanayiye sermaye aktarımını sağlayan, devlet alımları ve taban fiyat uygulamalarıyla, devletin devreye girmesiyle gerçekleşti. Kemalist ideolojinin unsurlarından biri haline getirilip yüceltilen, dün olduğu gibi bugün de farklı versiyonlarla küçük burjuva sosyalizminin temel dayanağı olan devletçilik, kapitalist gelişmeden bir sapma değil, tıpkı günümüzdeki özelleştirmeler gibi, birikim sorununu çözümlenmenin zorunlu bir uygulamasıydı.

6. Sermaye birikimi sorunu 1930 ve 40' yıllarda savaş ekonomisi uygulamasına geçilerek, sürdü. İşçilerin bütün hakları budandı, küçük tarım üreticilerinin üretim araçları (öküz) gasp edildi ve Öşür geri getirildi. Bu önlemlerle işçinin yoksullaşması ve köylünün topraktan kopuşu hızlandırıldı. Savaş yılları ticaret burjuvazisi için de vurgun yılları oldu. Sermaye birikimi güçlenerek büyüdü. 1946'da burjuvazi savaş yıllarında biriken gerilimi kontrollü bir kanal açarak denetim altına aldı.

7. Savaş sonrasında hem dünya hem de kapitalist sistem içindeki güç dengeleri önemli ölçüde değişti. Kapitalist dünya ABD hegemonyası altında ekonomik, politik, diplomatik ve askeri olarak örgütlendi. Türkiye, Sovyetlere yönelik emperyalist kuşatmada önemli roller üstlendi. Türkiye'nin Emperyalist sisteme olan bağımlılığı ve ideolojik politik entegrasyonunu güçlendirdi. Bu entegrasyon, ekonomik entegrasyonla pekişti. Türkiye'ye Truman Doktrini ve Marshall Planı çerçevesinde emperyalist devletler ve kuruluşlardan (ABD, IMF, Dünya Bankası, Avrupa Ödemeler Birliği vb.)

büyük bir borç ve sermaye akışı başladı. Türkiye bir tarım ülkesi olmaktan, bir sanayi ülkesi olmaya doğru hızla ilerledi ve dünya kapitalist işbölümündeki yeri de değiştirmeye başladı. Tarım ve hammadde tedarikiyle hâlâ eski yerini korurken, sanayi metası ithalatının yerini montaj ve ambalaj sanayi aldı. Burjuvazi de ticaret burjuvaziliğinden çıkarak, “sanayi” burjuvaziliğine terfi etti.

8. 1950’li yılların ortasından itibaren yükseliş aynı hızla bir çöküşe dönüştü. 1958’de Türkiye borçlarını ödeyemez ülke oldu ve tarihinin en büyük devalüasyonunu yaşadı. Düşüş hızlı olunca, toplumdaki yansıması da yüksek oldu. Toplumun hemen her kesiminden yükselen tepkiler, 1960 askeri darbesiyle absorbe edildi. Darbe ile birlikte devlet ve ekonomi, kapitalizmin gelişmesine uygun olarak reorganize edildi. Sermayenin merkezileşme ve yoğunlaşması hızlandı. Sanayi kendi ticari ağını oluşturmaya başlayarak, ticaretin eski üstünlüğüne son verdi. Mali sermaye güçlendi. Banka ve sanayi sermayesinin iç içe geçtiği holding modeli gelişti. Montaj sanayi, ileri teknoloji gerektirmeyen metallerin Türkiye’de üretilmesiyle dönüşüme uğradı. Knowhow ve patent anlaşmalarıyla uluslararası sermaye bağımlı bir mali ve sanayi sermayesi oluştu. Bu yeni sermayenin çevresi yaygın bir küçük sermaye grubuyla çevrildi. Bu hızlı gelişme trendinde Türkiye kapitalizmi, kapitalist sistem içindeki işbölümü değiştirmeksizin, kendi içinde nitel bir değişime uğrayarak tekelci aşamaya yükseldi.

9. Bu süreçte, sınıfsal ve siyasal dengeler, değişime uğrayarak, yeniden kuruldu. Burjuvazi iktidarını pekiştirirken, iktidarına yönelik tehditler de büyüdü. İşçi sınıfı, bilinç ve örgütlülükle donanarak, bir güç odağı haline geldi. Bunu kü-

çük burjuva kesimlerde baş gösteren hareketlenme ve Kürt ulusal hareketinin yeniden uyanışı izledi. Bütün bu gelişme, beraberinde sınıfsal ve etnik inkâra dayalı ve Kemalizm'de vücut bulan burjuva ideolojisinin parçalanmasına yol açtı. Burjuvazi yönetemez duruma düştü. İşçi sınıfı ise kat ettiği yola rağmen iktidara uzanacak bilinç ve örgütlülükte değildi. Bu paradoks, 12 Eylül ile çözüldü. Burjuvazi, devrimci hareketi ve sınıfın ekonomik-demokratik örgütlülüğünü ezerek yönetemezliğine son verdi. Sermayenin yeniden yapılanması, bu yeniden yapılanmaya uygun olarak toplumsal ve siyasal alanın yeniden örgütlenmesi, işçi hareketinin yenilgisinin yarattığı ideolojik savrulma, politik ve örgütsel dağılma üzerinde oturdu. Kemalist ideolojinin parçalanmasıyla zayıflayan burjuva hegemonya, dinsel ideolojiyle çatışma uzlaşma ikilemi içinde sentezlenerek, dinsel ideoloji aşırılıklarından arındırılarak, Kemalizm dinsel ideolojinin kanatları altına sokularak yeniden kuruldu. Devletin baskı kurumları olan ordu ve polis, emperyalist savaş, iç savaş konseptine uygun olarak organize edildi.

10. Türkiye bu reorganizasyonla kapitalizmin yeni uluslararası işbölümüne, eski işbölümü saklı kalarak, parça ve yığınsal meta üretimiyle entegre oldu. Aynı zamanda ihracata yönelik bir ekonomik modele dayanan bu işbölümü, Türkiye'ye bölgede emperyalist tekellerin bir üretim ve dağıtım üssü olma olanağını tanıyor. Bu ekonomik rol, devletin bu role uygun örgütlenmesiyle birleşerek Türkiye'ye bir alt emperyalist ülke konumu kazandırıyor.

Sonuç olarak; Türkiye'de kapitalizm özellikle 1960 sonrasında yaşadığı dönüşümle kendi içinde nitel bir değişim sağlayarak tekelci bir niteliğe yükseldi. Tekelci ilişki ka-

pitalizmin temel ilişkisi olurken, tekellerde burjuva sınıfın hegemon gücü haline geldi. Ama burjuvazi, salt tekelci burjuvaziden ibaret değildir. Kapitalizmde tekelleşme bir sonuç değil, bir eğilimdir. Bu eğilim bir yandan küçük ve orta işletmeleri dışarı iterken, öte yandan ortaya çıkan yeni sanayi dalları küçük ve orta sermayeye yeni alanlar açar. Küçük ve orta sermaye kovuldukça, sermaye yoğunluğu düşük, yeni alanlara yerleşir. Bir anlamda tekelleşme için alanı temizler. Her durumda tekelci işletmeler, çeperinde ara malı ve parça üretimiyle kendine bağlı bir küçük ve orta sermaye grubuna hükmeder. Onların üretim ve fiyatlarını belirleyerek artıdeğerin bir kısmını gasp ederler. Çoğu durumda gasp edilen miktar işçiden çıkartılır. Aralarındaki çelişki ne olursa olsun, tekeli dışı sermaye grubu egemen sınıfın, burjuvazinin bir parçasıdır. Kârın eşitsiz bölüşülmesi her zaman kârın ortadan kaldırılmasının önüne geçer ve aralarındaki çelişiklere rağmen bütün katmanlarıyla burjuvazi, işçi sınıfı karşısında bir bütün oluşturur.

Türkiye Proletaryası ve Gelişimi

1. Türkiye proletaryası 19.yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı'da başlayan kapitalist gelişmeye paralel olarak gelişmeye başladı ve içinden geçtiği sürecin damgasını taşıdı. Sermayenin gelişmesi, merkezileşmesi ve yoğunlaşması ile yol alan proleterleşmenin iki kaynağını kapitalizmin tarihsel gelişmesine uygun olarak iki temelden zanaatçıların işçileşmesi ve köylülüğün topraktan kopuşu beslendi. Süreç kapitalizmin gelişme hızına bağlı olarak yol aldı. 1940'lı yıllara kadar proleterleşme süreci düşük bir hıza sahipken, savaş

yılları ve özellikle savaştan sonra, kapitalist gelişmenin ihtiyaç duyduğu işgücü ihtiyacı ile köyden kente göç hızlandı ve büyük sanayi merkezlerinin çevresinde işçi kentleri oluştu. Bu süreç 60'lı ve 70'li yıllarda yeni bir ivme kazandı.

2. Türkiye işçi sınıfının oluşumu ve gelişiminin önemli özeklerinden biri de çok etnisiteli ve çok kültürlü yapısıdır. Osmanlı'nın çok uluslu yapısına bağlı olarak proletarya da ta baştan beri çok uluslu olarak doğdu. İstanbul, İzmir ve Selanik olmak üzere başlangıçta üç önemli şehirde başlayan kapitalist gelişme devlet işletmesinin yanında ticari ve nispeten küçük sanayi işletmeleriyle yol aldı. Osmanlıda sınırlı sayıda devlet işletmesi dışında ticari ve sanayi işletmelerin büyük çoğunluğunun Türk ya da Müslüman olmayan burjuvalara ait olması, "Türk" burjuvazisi gibi "Türk" işçi sınıfının da Ermeni, Grek ve Yahudi işçi sınıfından sonra oluşmaya başlamasına yol açtı. Bu durum işçi sınıfının nicel ve nitel gelişimini de belirledi. İlk sendikal ve siyasal örgütlenmeler bu temelde ortaya çıktı. Bu durum uzun sürmedi. Ermeni, Grek, Pontus vb. ulusal mücadelelerinin bastırılması sırasında bu uluslardan burjuvaların zorla mülksüzleştirilmesini halkların ve işçilerin katliamı, soykırımı ve tehciri izledi. Katliama ve tehcire tabi tutulanların yerini zamanla Kafkasya'dan ve Balkanlar'dan getirilen Müslüman (Arnavut, Pomak, Boşnak, Çeçen, Çerkes vb.) göçmenler aldı.

3. Kapitalist gelişmenin 1960'lı yıllarda hızlanmasıyla birlikte proleterleşme süreci Kürdistan'da feodal ilişkilerin çözülmesine bağlı olarak Kürt yoksullarının yığınsal olarak işçi sınıfının saflarına katılmasıyla sürdü. Böylece işçi sınıfının çok uluslu yapısı ağır bir asimilasyon altında değişerek sürdü ve proletarya toplumsal yaşamın en etkin ve en büyük

sınıfı haline geldi.

4. Çok etnisiteli, çok kültürlü yapısı, nispeten genç bir sınıf oluşu ve köy ile ilişkisini henüz tümüyle kesememiş olması ve bunların işçi sınıfının yapısında, siyasallaşmasında taşıdığı olumsuzluklara rağmen Türkiye işçi sınıfı, 60' ve 70'lı yıllarda ortaya koyduğu gelişme ve mücadele pratiğiyle devrimci süreci omuzlamaya başladı. İşçi sınıfı, ekonomik mücadelesini geliştirdi, 1970'te tarihinin en büyük ve en etkili ayaklanmasını gerçekleştirdi. Zafere ulaşmasa da proletarya, bu ayaklanmayla, kapitalizmin sürekli büyüyen, üretimin toplumsallaşmasıyla uyum içinde olan, tek mülksüz sınıfı oluşu nesnel konumuyla olduğu gibi, toplumsal devrimin temel toplumsal gücü ve tarihsel gelişmenin geleceği olduğunu pratik olarak da kanıtladı.

5. Sınıf mücadelesinde 60 ve 70'lı yıllarda yaşanan gelişme 1980 12 Eylül askeri darbesiyle kesintiye uğradı. İşçi sınıfı, bütün kazanımlarını kaybederek, ideolojik, politik, örgütsel ve ekonomik ağır bir yenilginin girdabına sürüklendi. 1990'da Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle gelen ideolojik saldırıyla, yenilgi daha da katmerleşti. Sınıf hareketinde ideolojik savrulma ve örgütsel likidasyonla belirginleşen bu geri çekiliş öznel bir durumdur. Buna dayanarak sınıfın tarihsel misyonunu kaybettiği ileri sürülemez.

Tarımda Kapitalist Gelişme

1. Tarımda kapitalistleşme, esas olarak egemen feodal ilişkilerin süreç içinde tedrici dönüşümü ve kapitalist ilişkilerin yerleşmesiyle gelişti. Sürecin bu biçimde gelişmesi proletaryanın tarih sahnesine çıkışıyla birlikte kapitalist ge-

lişmenin aldığı temel karakterdir.

2. Tarımda kapitalist gelişmenin temel göstergelerinden biri tarımın makineleşme düzeyi, bir diğeri de sınai bitkilerin üretiminin yaygınlığıdır. Bu iki temel gösterge açısından bakıldığında 1923-1945 arasında tarımsal alanda ciddi bir değişimin olduğu söylenemez. Değişim bölgelere göre farklılıklar gösterse de yavaş ve sınırlıdır. Sanayide olduğu gibi tarımda da hızlı değişim II. Paylaşım Savaşı sonrasında başlar. Tarımsal üretimin makineleşme düzeyi yükseldi, sanayi bitkisi üretim alanları genişledi.

3. Tarımda kapitalist ilişkilerin gelişmesi, Türkiye Kürdistanı'na gecikmeli olarak yansdı. Bu gecikmenin nedeni sadece kapitalist gelişmenin eşitsiz karakteriyle açıklanamaz. Gelişmenin gecikmesine yol açan ana etken, burjuvazinin Kürt ulusal uyanışını önlemek ve denetim altında tutmak için, feodal yapıyı olduğu gibi koruma çabasıdır.

4. Tarımda kapitalist ilişkilerin gelişme süreci aynı zamanda, tarımla ticaret arasındaki ilişkiyi de değiştirdi.. Başlangıçta tarımsal ticareti elinde tutan tüccarın yerini, ticaret burjuvazisi, onun yerini de ticaret üzerinde denetim kuran tekelleri burjuvazi aldı.

5. Tarımsal alanda yaşanan bu gelişmeyle kapitalist ilişkiler egemen ilişki haline geldi. Bu aynı zamanda köylülüğün bir sınıf olmaktan çıkarak, bir uçta tarım proletaryası, öteki uçta tarım kapitalistleri olarak ayrışmasıdır. Yani tıpkı sanayide olduğu gibi, bir tarafta toprağın ve iş araçlarının belli ellerde yoğunlaşması, öteki tarafta topraktan ve iş araçlarından kopuş, yoksullaşma ve proleterleşmedir. Hızla yaygınlaşan ve büyüyen tarım sanayi kompleksleriyle tarım proletaryası önemli bir güç haline geldi.

6. Tarımda kapitalist ilişkinin egemen ilişki olması, kapitalist gelişme ve köylülük içindeki ayrışmanın tamamlandığı anlamına gelmiyor. Tersine gelişme ve ayrışma temel özelliklerini koruyarak devam ediyor. Bu sürecin köylülük içinde yol açtığı ayrışma üç ana kategoride toplanabilir.

7. Köylülük içindeki ayrışmanın toprak büyüklüğü açısından en küçük toprak mülkiyetini temsil eden ve tarımsal nüfusun yarıdan fazlasını oluşturan Yoksul ve küçük köylülük, Genellikle sanayi girdisi tarımsal ürünlerin (çay, fındık, tütün vb.) üretiminde yoğunlaşmış bu kesimin sahip olduğu arazi büyüklüğü ne makine kullanımına ne de yatırım yapmaya uygundur. Proletaryadan mülkiyet sahipliğiyle ayrılan yoksul ve küçük köylülük, kırdaki kapitalist ilişkilerin gelişmesiyle sürekli bir yoksullaşma ve proleterleşme tehdidi altındadır. Gerek mevcut yaşam koşulları gerekse muhtemel gelecekleriyle (proleterleşme) proletaryanın kırdaki en güvenilir ittifaklarıdır.

8. Orta ve Zengin Köylülük, Yoksul ve küçük köylülüğün topraktan kopması, toprağın ve iş aletlerinin belirli elerde yoğunlaşması, tarımda tekelci ilişkinin gelişimi gibi, zengin köylülüğün oluşumu ve gelişiminin temelidir. Zengin köylülük aynı zamanda, tarımda küçük ve orta kapitalist işletmecilikle sanayide küçük ve orta işletmecilik arasındaki bağıdır. Sadece mülkiyet ilişkisiyle değil, artıdeğer ilişkisiyle de burjuvazinin kırdaki en sadık müttefiki, militan savunucusudur.

9. Tarım burjuvazisi, Tarım burjuvazisinin oluşumu, tarımsal toprağın el değiştirmesi ve büyük toprak sahipliğinin kapitalist toprak sahipliğine dönüşümüyle gerçekleşti. Bu dönüşüm tarıma makinenin girişiyle hızlandı ve bugün

toprağın, iş aletlerinin, üretimin ve ticaretin tarım burjuvazisinin elinde yoğunlaşmasıyla tekelci bir nitelik kazandı. Ayrıca emlak rantının bir sermaye birikim aracı olarak kullanılması, tarımsal toprağın yeniden bölüşümüne ve tarımın sanayi lehine aşırı küçülmesine yol açtı. Özellikle 1980 sonrasında kentsel dönüşüm adı altında emlak rantının sermaye birikim sürecine hızlı girişiyle, Türkiye tarımsal üretimde kendi kendine yeter bir ülke olmaktan çıkarak, tarımsal ürün ithal eder bir ülke haline geldi. Bu süreç bugün hızlanarak sürüyor. Sürecin diğer bir özelliği de tarım kapitalistlerinin sanayiye girmesi, tarım burjuvazisiyle sanayi burjuvazisinin iç içe geçmesidir.

Kent Küçük Burjuvazisi

Kent küçük burjuvazi, küçük ve yoksul köylülük, gibi proletaryadan emek araçlarını elinde bulundurmasıyla ayrılan emekçilerdir. Bu halleriyle kapitalizm karşısında aşılmış bir üretim biçimini temsil ederler ve kapitalist gelişmeyle yığınsal olarak yıkıma uğrarlar. Küçük burjuvazi şehirlerde, proleterlerden sonra nüfusun en kalabalık kesimini oluşturur. Farklı iş kollarında var olsalar da, en çok yoğunlaştıkları alan bireysel hizmetler alanıdır. Bu alanın artıdeğer üretimine eklenmesi, küçük burjuvaziyi yığınsal olarak proletaryanın yanına itiyor. Kent küçük burjuvazi, onu geri çeken bağları ve proletaryaya yaklaştıran özellikleriyle kentte proletaryanın potansiyel bağlaştığıdır.

Bölüm - III

A-Partinin Amacı ve Niteliği:

1. Partinin amacı işbölümü, mülkiyet, sınıflar ve devletin olmadığı, emek ile emek araçları, zihinsel emek ile bedensel emek arasındaki karşıtlığın ortadan kalktığı, toplumsal örgütlenmenin siyasal niteliğini yitirdiği, üretici güçlerdeki gelişmenin emeği toplumsal üretimin nezaretçisi konumuna getirdiği, insanlar arasında her türlü ayrımcılığın ortadan kalktığı, bireyin çok yönlü gelişmesinin olanaklı olduğu komünist toplumun kurulmasıdır. Sınıfsız toplumu kuracak toplumsal güç olan proletaryayı bu göreve hazırlamak; kendi eyleminin koşulları ve niteliğinin bilincine varmasını sağlamak, onu bilinç ve örgütle donatarak birleştirmek, siyasal iktidarı ele geçirerek komünist toplumun kurulması mücadelesine ideolojik, politik ve örgütsel önderlik etmek, partinin sınıf mücadelesindeki misyonu ve varlığının koşuludur.

2. Proletarya ancak siyasal bir parti biçiminde örgütlenerek bir sınıf olarak hareket edebilir. “Tarihte hiçbir sınıf, kendi içinden hareketi örgütlenme ve yönetme yeteneğinde olan kendi politik önderlerini, kendi öncü savaşçılarını yaratmadan egemenliğe ulaşmamıştır.” Bu durum kapitalizm koşullarında bilinç ve örgütlenme bakımından hiçbir oto-

matik mekanizmaya sahip olmayan işçi sınıfı için çok daha yakıcıdır. Proletarya, parti biçiminde bir örgütlenmeye ulaşmadan siyaset yürütemeyeceği gibi, kendi kurtuluşunun yolunu da açamaz. Devrimin gerçekleşmesi proletarya diktatörlüğünün kurulması, sınıfsız topluma geçiş, bütün bu süreç partisiz olarak var olamaz. Bu bakımdan parti, işçi sınıfını kurtuluşa taşıyacak basit bir araç değil, zaferin ve toplumsal kurtuluşunun onsuz olamayacağı bir zorunluluktur. Sınıfın siyasal varoluşunun biçimidir.

3. Parti, sınıfsal köken, ırk, cinsiyet vb. ayrımı olmaksızın bu amaç için birleşen ve mücadele eden komünistlerin devrimci savaş örgütüdür. Üyeliğin bu niteliği, partinin sınıf partisi olması ile çelişmez. Parti, hem teorik öncülleri, hem de dayandığı toplumsal güçle bir sınıf partisidir. Proletaryanın öncü örgütüdür. Bu niteliğini, sınıfın en sağlam, en bilinçli, en savaşkan unsurlarını kendi öncüsü olarak örgütleyerek pekiştirir. Bunu parti sürekliliğinin, disiplininin ve küçük burjuva etkilere karşı mücadelenin zorunlu bir gereği olarak görür.

4. Partinin ideolojisi olan Marksizm-Leninizm hem partinin ideolojik birliğinin hem de örgütsel birliğinin ve disiplinli bir parti yaşamının da temelidir. Parti Marksizm-Leninizm'i bir eylem kılavuzu olarak ele alır. Onun arılığını korumayı ve sınıf mücadelesi yoluyla zenginleştirmeyi bir görev olarak görür.

5. Parti, işçi hareketiyle bilimsel komünizm teorisinin birliğidir ve bu birlik olmadan sınıfın öncü örgütü olmaya hak kazanamayacağı gibi, kendi varlığının sürekliliğini de koruyamaz.

6. Parti, merkezinde profesyonel devrimcilerin bulun-

duğu merkeziyetçi, sıkı disiplinli bir örgütler toplamıdır. Profesyonel devrimcilik parti içinde bir ayrıcalık değil, devrim ve komünizm davasına yüksek bir bilinç, feragat ve cesaretle bağlanmaktır.

7. Parti, önderliğini yürüttüğü sınıf mücadelesinde, kendini hiçbir mücadele biçimi ve yöntemiyle sınırlamaz. Hiçbir mücadele aracını mutlaklaştırmaz ya da peşinen reddetmez. Barışçı mücadele biçimlerini kullanırken de devrimin barışçı gelişmeyeceği gerçeğinden hareket eder. İç savaş, politik mücadelenin en yüksek biçimi olarak ele alır ve hazırlığını buna göre yürütür. Taktiğini, mücadelenin her evresinde o evrenin özelliklerini dikkate alarak saptar ve uygular.

8. Proletaryanın kendisi gibi, mücadelesi de enternasyondur. Parti, ulus-devlet biçiminde örgütlenmiş kapitalist sistemde, bu enternasyonal davanın bir müfrezesidir. Görevi, kendi ülkesindeki devrimi gerçekleştirmek ve komünizmin dünya çapındaki zaferi için savaşımdır.

9. Parti, kapitalizmin evrenselleşmesinde dünya komünizminin gerçekleşmesinin büyüyen olanağını görür. Bununla birlikte kapitalizmin eşitsiz gelişmesinin devrimin eşitsiz gelişmesine yol açabileceğini hesaba katar. Sınıf mücadelesinin her ülkede içinden geçtiği özgül koşulları dikkate alır. Kapitalist ulus-devlet örgütlenmesine, ulusal ve kültürel farklılıklara dayalı her türlü "ulusal" komünizm anlayışını reddeder. Proletaryanın enternasyonal birliği ve örgütlülüğünü savunur. Komünist partilerin kendi ülkelerinin işçi sınıfları üzerindeki etkinliği temelinde yeni bir enternasyonalin örgütlenmesini, dünya devriminin zaferi için zorunlu görür.

10. Parti, proletarya içinde örgütlenmiş diğer partilerden, komünizm davasına bağlılığı, teorik üstünlüğü, örgütlenmesinin ve eyleminin niteliği ve taktik üstünlüğüyle ayrılır. Bununla birlikte, bu partiler ve kapitalizme karşı mücadele eden diğer parti ve örgütlerle, bağımsızlığını koruyarak ilke ve amaçlarına bağlı kalarak, mücadelenin değişik aşamalarında uygun işbirlikleri kurar. Devrimci dayanışmayı savunur.

B. Devrimin Niteliği:

1. Her devrimin hedefi siyasal iktidarın ele geçirilmesidir. Devrimin niteliğini, devrimin hangi sınıf tarafından hangi sınıfa karşı yapıldığı, hangi sınıflar arasındaki çelişkiyi çözdüğü ya da çözeceği belirler.

2. Türkiye, dünya emperyalist işbölümü içinde yer alan, gelişimi bu işbölümü tarafından biçimlenen kapitalist bir ülkedir. Egemen sınıf burjuvazidir. Burjuvazi homojen bir sınıf değildir, içinde farklı gruplar ve bu gruplar arasında çelişkiler ve rekabet vardır. Çelişkiler ve rekabet zaman zaman bir çatışmaya dönüşse de burjuvazi işçi sınıfı karşısında bir sınıf olarak yer alır. Finans kapital bu sınıfın hegemon gücüdür.

3. Proletarya, kapitalist üretim ilişkileri içindeki konumu itibariyle burjuva egemenliğe son verecek tek devrimci sınıftır. Proletarya bu rolü ancak kendisini değiştirerek, teorik, politik ve pratik ekonomik mücadeleyi uyumlu bir biçimde geliştirerek, devrimcileşerek yerine getirebilir. Parti, proletaryanın, dayanışma ve mücadele bilincini geliştirerek bir sınıf olarak birleşmesi ve hareket etmesini sağlayan, ekonomik (sendikal) mücadelesini meşru ve zorunlu bir müca-

dele olarak ele alır ve destekler. Bununla birlikte ücretlilik sistemine dokunmayan, yalnızca ücret artışlarıyla yetinen ve proletaryayı kapitalist köleliğe mahkûm eden bir sendikal anlayışı reddeder. “İşçi sınıfının mücadele durumunda, ekonomik eylemi ile siyasal eyleminin ayrılmazcasına birbiriyle bağlı olduğunu” savunur ve bunu sınıfın sendikal birliğinin temeli olarak görür. Siyasal mücadeleden kopuk bir sendikal mücadele ve sendikal mücadele üzerinde kurgulanmış bir siyasi mücadeleyi sınıf mücadelesinden bir sapma olarak ele alır.

4. Proletarya ve burjuvaziden oluşan “saf” bir kapitalizm olamayacağı gibi, “saf” bir devrim de olamaz. Proletarya burjuvazinin karşısında tüm sömürülen ve baskı altında tutulan sınıf ve katmanların temsilcisidir. Onları kurtarmadan kendisini de kurtaramaz. Proletaryanın devrimdeki ittifakları, kapitalist üretim koşullarında gün be gün eski konumlarını kaybederek proleterleşme süreci içinde olan yoksul küçük köylülük ve kent küçük burjuvazisidir. Devrimin temel gücü olan proletarya bu sınıfsal ittifakın hegemon gücüdür. Devrimin kapsamını belirleyen bu ittifak iktidarın sınıfsal paylaşımı anlamına gelmez. Sınıf iktidarı paylaşamaz.

5. Parti, emperyalizm çağında dünya kapitalist işbölümü dışında “ulusal” burjuva ve “ulusal” kapitalizm gibi kavramları küçük burjuva yanılısma olarak görür ve reddeder. Kapitalizmin gelişmişlik düzeyi ve burjuvazi içindeki ayrışma ve çatışmaya dayalı “antitekel”, antifaşist, kapitalist olmayan yol vb. devrim anlayışlarını da küçük burjuva uzlaşmacılığı olarak görür ve reddeder. Hedefi, burjuva egemenliği, burjuva devleti zor yoluyla parçalayarak proletarya diktatörlüğünün kurulması olan sosyalist devrimi savunur.

B Proletarya Diktatörlüğü Altında Toplumsal Örgütlenme

1. Proletarya, devrimci partisi öncülüğünde, diktatörlüğünü devrim yoluyla, burjuva devleti parçalayarak kurar. Kendini egemen sınıf olarak, toplumu da bu egemenlik altında yeniden örgütler. Bu aygıtı dayanarak, yenilen ama gerek ekonomik gerekse ideolojik olarak henüz yok olmamış burjuvazinin direncini kırar ve toplumun komünist dönüşümünün koşullarını hazırlar.

2. Yasama ve yürütmenin birliğine dayalı bu devlet aygıtı, devrimi gerçekleştiren proletaryanın aşağıdan yukarıya kendi somut örgütlenmesine dayanır ve temsili kurumlarla yürütülür.

3. Ana gövdesini devrimci proletaryanın oluşturduğu bu aygıtla proletarya burjuvazinin karşı devrimci hamlelerini boşa çıkarır, devrimci sürece katılan sınıf ittifaklarıyla ilişkilerini geliştirerek onları gözetim altına alır.

4. Bu aygıtın baskı gücü, silahlanmış proletaryaya dayanır. Proletarya, devlet aygıtını burjuva etkilerden (bürokratism, yozlaşma, yabancılaşma vb.) arındırmak için, a) devlet işlerini her yurttaşın yapabileceği ölçüde basitleştirerek, devlet görevinin ayrıcalıklı konumuna son vererek, b) görevlilerin seçimle gelme ve geri çağrılabilir olmasını sağlayarak, c) ücretleri ortalama işçi ücretiyle sınırlayarak önlemler alır. Ancak bu önlemler başlangıç için etkili olsa da yeterli değildir. Bürokratism ve yabancılaşmanın panzehiri, devrimci devrim ve komünizm davasına bağlı yeni devrimci insanın yaratılmasıdır. Bu süreç devletin işlevlerinin adım

adım proletaryanın gönüllü birlikleri tarafından üstlenilmesiyle devletsizliğe doğru yol alır.

5. Kapitalist toplumdaki çıkış biçimiyle proletarya diktatörlüğü altında “herkese ihtiyacına göre” komünist ilkesi a) kapitalizmin insan üzerindeki yabancılaştırıcı etkisi ve eski topluma ait alışkanlıklar b) emek üretkenliği henüz insanların tüm ihtiyaçlarına cevap verecek ölçüye ulaşmadığı için uygulanamaz. Emek bir değer ölçüsü olarak varlığını koruduğu müddetçe “Herkese katkısına göre” ilkesi yürürlükte kalır. Bu da değerün ücret ve toplumsal fon olarak ayrılması anlamına gelir. Toplumsal fon üretici gücü artırma ve toplumsal gereksinimleri karşılama işleviyle proletarya diktatörlüğü altında, değer yasasının işleyişini daraltarak, komünizme doğru yol almanın maddi temelini oluşturur. Bu fon ne kadar büyür, maddi gereksinimleri karşılama oranı ne kadar yüksek olursa, kapitalizmin var oluş koşulları o ölçüde ortadan kalkar ve komünizme doğru yürüyüş garanti altına alınır. Tersine, bu fon ne ölçüde kısıtlanırsa ve üretken olmayan alanlara (devlet görevlileri, savaş harcamaları, yolsuzluk vb.) harcanırsa, değer yasasının işleyişi de o ölçüde büyür ve kapitalizmin proletarya diktatörlüğü altındaki varlığı o ölçüde güçlenir.

6. Proletarya diktatörlüğü, komünizme doğru yürüyüşte proletarya enternasyonalizmini devrimci eyleminin ilkesi olarak kabul eder. Devrimin iç ve uluslararası sürekliliğini savunur ve bu hedefe varmak için savaşır.

7. Proletaryanın egemen sınıf haline gelmesi, yani proletarya diktatörlüğünün kurulmasıyla sınıf savaşı da bu diktatörlük altında biçim değiştirerek sürer. Partinin devrim dönemindeki yıkıcı rolü burjuvazi yok edildiği ölçüde geri

plana düşerken kurucu rolü öne çıkar. Proletaryayı ideolojik, politik ve örgütsel olarak devrime hazırlayan parti, sınıfın devrimcileşmesinin sürekliliğini sağlayarak bu süreci yönetir.

8. İktidarı ele alan proletaryanın ilk görevi burjuvazinin mülksüzleştirilmesidir. Mülksüzleştirme büyük ve orta ölçekli işletmelerden başlayarak, üretici güçler geliştirildiği ölçüde sanayide kapitalist özel mülkiyetin tümünü kapsayacak biçimde genişletilir.

a) Yüksel teknolojikli işletmeler, fabrikalar, bankalar, sigorta Şirketleri, entegre tarım sanayi komplekslerine el konularak proleter devlet mülkiyeti haline getirilir

b) Yer altı yer üstü zenginlikleri, sular, santraller, ormanlar, madenler vb. üzerindeki özel mülkiyete son verilir Toprağın alım satımı, devri ve kiralanması yasaklanır.

c) Büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konularak devletin mülkiyetinde tarım ve hayvancılık çiftlikleri kurulur. İnsan sağlığına ve doğaya uyumlu bir tarım, hayvancılık ve tohum politikası belirlenir,

d) Ulaşım ve iletişim, toptan iç ticaret ve dış ticaret devlet tekeli olarak yeniden örgütlenir.

e) Emegin üretkenliği artırılarak, işçi sınıfının bedensel ve zihinsel gelişimi için ihtiyaç duyduğu boş zaman, gerekli çalışma süresi sürekli olarak azaltılarak, çoğaltılır.

f) Henüz kamulaştırılmayan işletmelerde işgücünün kullanımını sınırlandırarak, işçi denetimi uygulanır.

g) Tarımda küçük üreticilerin banka ve tefecilere olan borç ve ipotekleri kaldırılır. Tarım ve hayvancılıkta küçük üreticilerin üretim kooperatiflerinde birleşmesi özendirilir. Bunlar ve benzeri önlemlerle ekonomik faaliyet merkezi

planlama çerçevesinde yeniden örgütlenir.

h) Ulusların Kendi kaderlerinin kendilerinin tayın hakkını, ayrı devlet kurma hakkı olarak benimser. Ulusal baskının her biçimine karşı ulusların ve dillerin eşitliğini savunularak halkların kendi dilleri ve kültürlerini geliştirmesinin önlemleri alınır.

i) Emperyalist devletlerle yapılan gizli açık bütün anlaşmalar feshedilir, Askeri üs ve tesislere el konulur. Devletler arası ilişkiler, eşitlik ve açıklık ilkesine uygun olarak yeniden düzenlenir. Emperyalist müdahalelere karşı savunmasını en üst düzeyde örgütler, savaşa karşı mücadeleyi devrimci hedeflerle birleştirir, haksız savaşlara, emperyalist paylaşım, ilhak ve işgallere karşı halkların yürüttüğü savaşları haklı, meşru görür ve destekler.

9. Bu önlemleri toplumsal alanda alınan önlemler, eğitim, sağlık, kültür, sanat, çalışamayanların, engellilerin, ihtiyaçlarının karşılanması için alınan önlemler izler;

a) Gençliğin zihinsel ve bedensel gelişimi için her türlü önlemi alır. Genel eğitim, her evrede parasız hale getirilerek, materyalist temelde ve proletarya enternasyonalizmi ilkesine göre yeniden örgütlenir. Proletarya diktatörlüğü altında din kişilerin özel hayatlarına ilişkin bir sorun olarak ele alınır. Bilimsel eğitim ve propagandayla dinsel ideolojinin toplumsal yaşama müdahalesi önlenir.

b) Sağlık hizmetleri koruyucu hekimlik temelinde ve her yurttaşın kolayca erişebileceği bir yaygınlığa ve niteliğe kavuşturulur.

c) Eğitim, kültür, sanat ve spor yeni insanın yaratılmasının zorunlu bir gereği olarak ele alınır ve toplumsal yaşamın bir parçası haline getirilerek yaygınlaştırılır.

d) Yaşlılar ve engellilerin tüm ihtiyaçları devlet tarafından karşılanır ve toplum hayatına katılmaları için gerekli önlemler alınır. Bütün bu ve benzeri uygulamalar artan oranlarla toplumsal fondan karşılanır.

e) Proleter devlet, mevcut toplumsal işbölümünü ve özel mülkiyeti, ortadan kaldırmaya girişerek, kadının sınıflı toplum, özel olarak da kapitalist toplumdaki kölelik statüsüne son verecek saldırıyı başlatır. Bu saldırıyı özel ev ekonomisini ortadan kaldırarak, çocuk bakımı ve eğitiminin devlet tarafından üstlenilmesini sağlayarak sürdürür. Aile toplumun ekonomik ve siyasi birimi olmaktan çıkartılarak, kadın erkek ilişkisi ahlaki ve ekonomik etkenlerden arındırılarak, eşit bir ilişki temelinde oturtulur bu ve benzeri önlemlerle kadının tam ve kesin kurtuluşu olanakları büyütülür.

f) Proletarya diktatörlüğünde her türlü milliyetçi, şoven eğilim, ırksal, cinsel, dinsel vb. ayrımcılık insanlık suçu olarak görülür ve yasaklanır.

g) Proletarya, kapitalist özel mülkiyete yönelttiği saldırıyla, üretimin nesnesi (doğa) ile öznesi (insan) arasındaki doğrudan birliğin kurulması yolunu da açar. Bilim ve tekniğin kar amaçlı kapitalist kullanımına son verilerek, doğa ile uyumlu bir üretim faaliyeti olanaklı hale getirilir.

C. Kürt Sorunu:

Çok uluslu Osmanlı Devleti'nin çözülme sürecinde ortaya çıkan ulusal sorun, cumhuriyetle birlikte, burjuva iktidar altında, Kürt sorunu olarak devam etti. Burjuvazi, Osmanlı'dan devraldığı dinsel asimilasyonu etnik asimilasyonla, katliam politikasını inkârla birleştirerek sürdürdü. Bu an-

lamda cumhuriyet tarihi, Kürt halkına, halklara uygulanan asimilasyon ve katliamlar tarihidir. Bu tarih içinde önemli Kürt ayaklanmaları, Koçgiri, Şeyh Sait, Ağrı ayaklanmaları katliam ve sürgünlerle ezildi. 1938'de Dersim katliamıyla Kuzey Kürdistan'ın işgali tamamlandı. Bu aynı zamanda Kürt ulusal mücadelesinde feodal (ağa, şeyh) unsurların etkin olduğu bir dönemin de kapanması oldu. 1960'lı yıllarda Türkiye'de, sınıf mücadelesinin kabuğunu kırarak gelişmeye başlaması, Kürt ulusal mücadelesinin de yeniden yükselmesine yol açtı. 70'li yılların sonunda Kürt ulusal mücadelesi kendi tarihi içinde yeni bir döneme girdi.

1920 – 1970 yılları arasında Türkiye komünist ve sosyalist hareketi Kürt sorununda hiç de parlak bir sınav veremedi. Komünist hareket programatik olarak ulusların kendi kaderini tayin hakkını (UKKTH) kabul etse de, sorun Kürt sorunu olduğunda, mücadele pratiğinde buna uygun devrimci bir rota izleyemedi. Ulusal Kürt ayaklanmalarına ya emperyalist kışkırtma, ya da dinsel gericilik nitelendirmeleriyle yaklaştı ve fiilen burjuvaziyle aynı dili kullandı.

70'li yıllarda komünist ve sosyalist hareket Kürt sorununa yaklaşımda geçmişteki olumsuzlukları belirli oranda aşsa da, UKKTH söyleminin kabulünün genel çerçevesi dışına çıkamadı. Kürt sorununu kendi iç dinamiği ve siyasi hedefleri olan bir sorun olarak kavrayamadı.

Kürt sorununu demokratik devrimin zorunluluğunun bir gerekçesi olarak ele alarak hem sosyalizm hedefinden geri düştü, hem de sorunun çözümünü demokratik devrim çerçevesinde, ulusal eşitsizlik ve baskının ortadan kaldırılması olarak gördü. Bu çerçeveyi aşan kimi çıkışlar ise geleceğe ışık tutan izler olarak kaldı.

70'li yılların sonunda Kürt devrimcilerinin devrimci hareketten ayrışarak Kürt sorununa odaklanmasıyla, Kürt ulusal mücadelesi kendi tarihi içinde yeni bir döneme girdi.

12 Eylül sonrasında Kürt ulusal hareketinin gelişimi ve Türkiye komünist ve sosyalist hareketinin gerileme içinde dağılması aynı tarihsel kesitte çakıştı. Ulusal sorun kendi örgütlenmesi, kendi hedefleri ve kendi mücadele biçimleriyle öne çıktı. Bu durum Kürt sorunuyla devrim arasında kurulan eski ilişkiyi olduğu gibi, Kürt özgürlük hareketiyle sosyalist hareket arasındaki ilişkinin değişmesine ve yeniden kurulmasına yol açtı. Kürt sorunu sosyalist hareketteki ayrışmanın belirleyici unsuru oldu.

Ayrışma, bir uçta enternasyonalizmin ve sosyalistliğin Kürt özgürlük mücadelesinin desteklenmesine indirgenmesi ve öteki uçta günümüz koşullarına cevap veremediği gerekçesiyle UKKTH'ni inkâr eden, sosyalizm adına "misakı milliye" savunan milliyetçi bir yaklaşımın benimsenmesi biçiminde kendini ortaya koyuyor.

Bugün Kürt ulusal mücadelesi üç temel faktörün etkisi altında gelişimini sürdürüyor. Birincisi, Kürt sorunu uluslararası bir soruna dönüşmüştür. Emperyalist egemenlik altında bütün önemli sorunlarda olduğu gibi, Kürt sorunu da emperyalist devletlerin açık ya da örtülü müdahalesi altındadır. Bölgenin emperyalist paylaşım alanı olması bu müdahaleyi daha da güçlendiriyor.

İkincisi, Kürt sorunu, toprakları dört bölge devleti tarafından paylaşılmış olması nedeniyle bölgesel bir sorundur. Bölge devletleri zaman zaman bu sorunu birbirlerine karşı koz olarak kullanmış olsa da egemen eğilim, dört devletin Kürt halkına karşı ortak müdahale eğilimidir. Bu dört devle-

tin ortak müdahalesine rağmen, eşitsiz bir biçimde de olsa, Kürt hareketi dört parçada somut kazanımlar elde ederek gelişimini sürdürüyor. Bölge devletleri için gittikçe büyüyen bir tehdit unsuru olmaya devam ediyor.

Üçüncüsü, Kürt ulusu, eşitsiz bir biçimde de olsa, her parçada bir sınıfsal ayrışımı yaşıyor. Kürt burjuvazisi ile Kürt işçi ve emekçileri arasındaki çelişkiler belirginleşiyor. Sınıfsal farklılaşma ulusal hareket içinde, içten içe bir çatışmanın büyüme potansiyelini barındırıyor.

Bu etkenler altında, bir yandan birleşik bir Kürdistan'ın gerçekleştirilebilirlik koşulları olgunlaşırken, öte yandan, çözüme ilişkin sınıfsal ayrışma kendini burjuva ulus devlet ve devrimci ulusal kurtuluşçuluk olarak ortaya koyuyor.

Ulus devlet ve bu doğrultudaki tedrici çözümler (kültürel özerklik vb.), aralarındaki çelişkilere rağmen burjuvaları, emperyalist burjuvazinin egemenliği altında birleştiriyor. Devrimci kurtuluş mücadelesi Kürt işçi ve yoksullarıyla bölge ülkeleri, özellikle Türkiye ve İran işçi sınıfı arasında devrimci bir ittifakın maddi temelini oluşturuyor. Gerçekleşmesi büyük ölçüde Türkiye ve İran işçi sınıflarının bağımsız devrimci eylemine bağlı olan bu ittifak, içinde bölge devrimi olanağını barındırıyor.

Kapitalist gelişme, Kürt işçileriyle Türk işçilerini (farklı etnik kökenlerden işçileri) sanayi metropollerinde yan yana getirmiş, mücadele içinde eğiterek birleştirmiştir. Bu sınıfsal yapı Kürt devrimci mücadelesi ile proleter mücadele arasında devrimci birliğin oluşturulmasında bir köprü işlevi oluşturuyor. Ancak bu birliğin oluşmasının ilk koşulu UKK-TH'nın ayrı bir devlet kurma hakkı olarak benimsenmesi ve işçi sınıfının birliğine bir kama gibi sokulan milliyetçiliğe ve

şovenizme karşı mücadeleden geçiyor. Bu yapılmadan Kürt işçilerinin güveni kazanılamaz, işçi sınıfı enternasyonalist bir ruhla eğitilemez ve proletaryanın devrimci birliği sağlanamaz.

Emperyalist egemenlik altında bütün diğer sorunlar gibi ulusal sorun da emperyalist devletlerin açık ya da örtülü ilgi ve müdahale alanındadır. Bu koşullarda her burjuva çözüm yeni bir bağımlılıktır. Ancak bu durum soruna yaklaşımda ilkesel tutum olan UKKTH'nı ortadan kaldırmaz. Hiçbir hak ortaya çıkabilecek olası sonuçlardan kalkılarak yargılanamaz. Aynı şekilde ortaya çıkan somut sonuçlara ilişkin proletaryanın tavır belirleme hakkını da ortadan kaldırmaz.

Parti, ulusların kendi kaderlerini, ayrı devlet kurma hakkı dahil, kendilerinin belirlemesi ilkesini ikircimsiz olarak savunur. UKKTH ilkesinin üstünü örtmeye çalışan her türlü Anti-Leninci yaklaşımlara karşı mücadeleyi ertelemeyiz. Ayrılma hakkının ne ezen ulus ne de onun proletaryası tarafından bahşedilen bir lütuf olmadığının altını çiziz. Bir taraftan zora dayalı olarak baskı altında tutulan ezilen ulusun ayrılma hakkını propaganda ederken, diğer taraftan ezen ve ezilen ulusların proletaryasının ortak mücadele perspektiflerini oluşturmak ve enternasyonalist dayanışmayı yükseltmek gibi birbiriyle asla çelişmeyen ikili görevin önemini kavrar bu amaca yönelik örgütlenme perspektifleri geliştirir.

Bölüm - IV

Program Ekleri

Ekonomik-Demokratik Mücadele

Sömürü ve yoksulluğun derinleşmesi sermayenin genel eğilimidir. Bu eğilim devletin şiddeti ile birleştirilerek sürdürülür. Hak ve özgürlükler mücadelesi, sermayenin ekonomik ve politik saldırıları karşısında ezilen sınıfların, mesleklerin, katmanların vb. kendi günlük çıkarlarını korumak ve genişletmek zorunluluğundan doğar ve kapitalizm var olduğu müddetçe, varlığını şu ya da bu biçimde sürdürür.

Kapitalist toplumda baskı ve sömürü altındaki geniş yığınlar devrimci bir altüst oluştan geçmeksizin içinde debelendikleri çelişkilerden, onları düzene bağlayan kör güçlerin etkisinden, gelenek ve alışkanlıklardan arınamazlar. Bu arınma ancak kitlelerin kendi öz talepleri doğrultusunda, kendi örgütleriyle yürüttükleri mücadele ile gerçekleşebilir. İşçiler, ancak hak ve çıkarlarını koruma mücadelesi içinde gerçek bir sınıf kimliğine kavuşur. Kendini ve düşmanı bu mücadeleler sırasında tanır; birleşme ve dayanışma bilinci bu mücadele sırasında gelişir; siyasal mücadelenin zorunluluğunu bu mücadelelerden geçerek kavrar ve farklı mücadele biçimlerine yönelme gereksinimini bu alanda öğrenir.

İşçi sınıfının burjuva sınıf karşısında sınıf olarak davran-

ma yetisini geliştiren ve onun devrimci hedefleri kavramasında yardımcı olan hak ve özgürlükler mücadelesi ne ölçüde başarılı olursa olsun, sisteme karşı yürütülen doğrudan iktidar mücadelesine bağlanamadığı durumda, başarısız olmaya mahkûmdur. Çünkü özünde reformist olan ve bu nedenle düzen sınırları içinde kalan bu mücadeleler, kitlelerin durumunda geçici rahatlama dışında somut bir düzelmeye sağlayamadıkları gibi, siyasal mücadeleye bağlanamadıkları durumda hem sınıfın düzene köleliğini perçinler, hem de bu mücadele araçlarını köleliğinin araçlarına dönüştürür.

Devrimci mücadelenin bütün diğer sorunlarında olduğu gibi bu alanda da devrimcilikten sapkınlığa yol açan, yürütülen mücadelenin biçimi değil, içeriğidir. Reformizme ya da “solculuğa” yol açan, demokratik hak ve özgürlükler için mücadelenin yürütülüp yürütülmemesi değil, bu mücadelenin hangi içerikle yürütüleceğidir.

Parti demokratik hak ve özgürlükler mücadelesini kendi başına bir mücadele biçimi olarak ele alan, sınıf mücadelesini bu mücadeleye ve elde edilecek başarılarla bağlayan “sağ” görüşlere olduğu kadar, bu mücadeleyi küçümseyen ya da devrimci mücadele mertebesine çıkararak “sol” görüşlere karşı da mücadele eder. Bir yandan kitlelerin yürüttükleri hak ve özgürlükler mücadelesini desteklerken, öte yandan bu mücadeleyi iktidar için yürüttüğü devrimci mücadeleye bağlamak için savaşı.

Parti, kitleleri tanıma ve bağ kurmada önemli olanaklar sunan bu mücadeleleri, sınıf mücadelesinin bir alanı olarak ele alır. Bu alanda sınıfın geniş kesimlerini burjuva ideolojinin etkisinden kurtarmak için bir hegemonya savaşı yürütür. İşçi ve emekçi kitleleriyle devrimci temelde ilişki kurar; on-

lara bilimsel komünizmi taşır ve onların en sağlıklı öğelerini bilimsel komünizme (partiye) kazanarak kendi örgütünü pekiştirir. Hem kitle içindeki gücünü artırır, hem de kendini kitle ile çevreleyerek mücadele sürekliliğini garanti altına alır.

1. Parti bu mücadeleleri tekil, yalıtık mücadeleler olmaktan çıkararak, sınıf mücadelesiyle birleştirmek ve sınıfın iktidar savaşına bağlayarak merkezileştirmek için çaba sarfeder.

2. Bu mücadelelerin daha etkin bir biçimde yürütülmesinin araçları olan siyasi özgürlüklerin, parti, dernek, sendika kurma, hiçbir koşula bağlı olmaksızın toplantı ve gösteri yapmanın önündeki bütün engellerin kaldırılması mücadelesini destekler.

Sendikal Mücadele

Ücretlerin düşmesi, çalışma koşullarının kötüleşmesi, sermaye hareketinin genel eğilimidir. Çeşitli isimler altında işçi birlikleri, sendikalar, işçilerin sermayenin bu genel eğilimine karşı kendiliğinden hareketinin doğal ve zorunlu araçları olarak ortaya çıktılar; mücadele içinde biçimlendiler ve kapitalizm var olduğu sürece de varlıklarını sürdüreceklerdir.

Proletaryanın burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf savaşının üç biçiminden (teorik, politik ve pratik ekonomik) biri olan ekonomik mücadele ile işçiler kendi saflarındaki rekabeti azaltarak kapitalist sınıf karşısında bir sınıf olarak birleşirler. Bu mücadeleyi ideolojik ve politik mücadeleyle bir uyum içinde yürüttüklerinde, proletaryanın daha büyük mücadelelere hazırlanmasında bir kaldıraç görevi görür. Ancak

sendikal mücadele sınıfın diğer iki mücadele biçiminden kopartıldığında, işçilerin ücret ve çalışma koşullarında geçici iyileştirmeler sağlasa da, sonuçta mevcut ücretlilik sistemine dokunmadığından, proletaryanın esaret zincirini pekiştirmekten başka sonuç vermez.

Pratikte sınıf hareketi içinde iki farklı sendikal mücadele anlayışına yol açan bu durum, özünde, proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin sendikal alana yansımalarıdır.

Sendikaların sınıf mücadelesindeki yeri ve rolünü belirleyen temel kriter, ücretler ve çalışma koşullarını iyileştirmede elde ettikleri başarılar değil, sınıf mücadelesinin amacıyla olan bağlantılarıdır. Sınıf mücadelesinin tarihi, sendikaların, siyasal mücadeleden uzaklaştıklarında burjuva siyaset alanında kalarak, mevcut kazanımlarını koruma yeteneğini de kaybettiklerini kanıtlamaktadır. Bugün dünya çapında sendikal hareketin mevcut durumu tam da budur.

Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında toplumsal uzlaşma ile sınıf mücadelesinden kopan sendikal hareket, elinde tuttuğu geniş finans olanaklarıyla finans kapitalle bütünleşti. Burjuva partilerin birer eklentisi oldu.

Türkiye'de bu bütünleşme 12 Eylül terörü altında, ekonominin yeniden yapılanması ve uluslararası işbölümü içindeki yerine uygun olarak gerçekleşti.

Sendikal hareketteki bu dönüşümü sadece burjuvazinin etkinliği ve bürokratlaşma ile açıklamak, soruna sonuçlardan yaklaşımdır. Sendikal hareketin burjuva siyasetin sınıf üzerindeki bir denetim aracına dönüşmesi, her şeyden önce kapitalist gelişmenin üretim sürecinde yol açtığı değişimler ve bunun sınıf hareketindeki etkileriyle ilgilidir.

Taşeronlaştırma, esnek ve güvencesiz çalıştırma, her türlü yöntemle emek yoğunluğunun artırılması, sendikasılaştırma vb., bu yeni iş bölümünün emek süreci üzerindeki etkileridir. Ama sınıf mücadelesinde bir gerilemeyi anlatan bütün bu etkiler kendiliğinden gerçekleşmedi. Bu süreç bir yandan artan burjuva terör, öte yandan siyasal mücadeleden koptuğu ölçüde ekonomik mücadeleyi yürütme yeteneğini de kaybeden bir sendikal anlayış ve siyasal mücadeleyi ekonomik – demokratik haklar mücadelesine indirgeyen bir politik anlayışın sonucu olarak gerçekleşti.

Bu aynı zamanda, siyasal mücadeleden kopuk bir sendikal mücadele ve sendikal mücadele üzerinde kurgulanmış bir siyasi mücadelenin de iflasının tescili oldu.

Proletarya, bu cendereden ancak bu yeni koşulları dikkate alan, buna uygun mücadele araç ve yöntemlerini geliştiren, fabrika ve işyerlerinde kurulacak sağlam örgütler üzerinden ekonomik mücadeleyi siyasal mücadeleyle birleştiren bir mücadele perspektifi ile çıkabilir.

Parti, işçi sınıfının ücret ve çalışma koşullarını iyileştirmek, güçlerini birleştirerek eğittiği, ekonomik (sendikal) mücadeleyi meşru ve zorunlu bir mücadele olarak ele alır. Bununla birlikte ücretlilik sistemine dokunmayan, yalnızca ücret artışlarıyla yetinen ve işçi sınıfını kapitalist köleliğe mahkûm eden bir sendikal anlayışı sınıf uzlaşmacılığı olarak görür ve reddeder.

“İşçi sınıfının mücadele durumunda, ekonomik eylemi ile siyasal eyleminin ayrılmazcasına birbiriyle bağlı olduğunu” savunur ve bunu sınıfın sendikal birliğinin temeli olarak görür. Bu temelde sınıfın sendikal birliğini savunur.

Sermayenin artan saldırıları karşısında işçi sınıfı içinde

sendikalaşma eğiliminin güçlendiğini, bunun karşısında devletin sınıf üzerinde birer denetim aracı işlevi gören mevcut sendikalara karşı bir güvensizliğin büyüdüğünü tespit eder. Bu güvensizliğin ancak işçi sınıfı içinde sistemli, sabırlı ve inatçı bir ideolojik ve politik çalışmayla aşılabileceğini öngörür.

1. İşçi-memur ayırımının kaldırılması, her işçi için zorunlu sendika ve sosyal güvenlik hakkının sağlanması, sendikaların tüzük ve programlarının işçilerin istedikleri gibi düzenlemesinin önündeki yasal engellerin kaldırılması, sendika işyeri temsilcileri ve delegelerin işçiler tarafından seçimi, sendika yöneticilerinin ücretlerinin ortalama işçi ücreti düzeyinde belirlenmesi, sendika fonlarının şeffaflaştırılması,

2. Sendikalaşmanın önündeki bütün engellerin kaldırılması, işçinin istediği sendikaya üye olması,

3. Bütün çalışanların grevli toplu sözleşme hakkına sahip olması, genel grev ve dayanışma grevi önündeki yasal engellerin kaldırılması, lokavtın yasaklanması, işverenin iflası durumunda borçların işverene ait olması koşuluyla işyerinin işçilere devredilmesi,

4. İşverenin keyfi uygulamalarını ortadan kaldırmak için işyerlerindeki bütün sorun ve anlaşmazlıkların işçilerin 2/3 oranında temsil edildiği işyeri komisyonlarınca çözüme kavuşturulması,

5. Asgari ücret uygulamasına son verilmesi, ücret ve sosyal hakların bütün işyerlerinde toplu sözleşmeyle belirlenmesi,

6. İşgününün haftada beş gün üzerinden yedi saatle sınırlandırılması, öğlen tatillerinin işgününe dahil edilmesi,

7. 17 yaş altı çocukların çalışmasının yasaklanması,

üretimin sürekliliğinin zorunlu olmadığı durumlarda vardiyalı çalışmanın ve mesainin yasaklanması,

8. İş mahkemelerinde işçilerin kendi temsilcileriyle yarı yarıya temsil edilmesi,

9. İşsizlerin zorunlu sendika ve sigorta kapsamına alınması, işsizlik ücretinin normal ücretin 2/3'ünden az olmaması, vb.

Parti işçilerin bu ve benzeri güncel istemler için yürüttükleri örgütlü mücadeleyi destekler.

Kadın

İlk toplumsal iş bölümü ve mülkiyet ilişkisinin ortaya çıkmasıyla başlayan erkeğin kadın üzerindeki egemenliği, sınıflı toplum boyunca farklı biçimlere bürünerek sürdü. Tarih boyunca egemen sınıfların egemenliklerinin bir aracı olarak kullandıkları dinsel ideoloji, kadını cehalete mahkûm ederek, ahlaki ve aşağılayıcı boyutlarla bu köleliği pekiştirdi.

Toplumun sınıfsal yapısının maddi temeli olan toplumsal işbölümü ve mülkiyet ilişkileri kadının toplumsal statüsünü belirlerken, aynı zamanda kadının sınıfsal ayrışmasına da yol açtı. Egemen sınıfın üyesi olan kadınla ezilen sınıfların üyesi kadın arasındaki sınıfsal ayrışma, toplumdaki sınıfsal ayrışmaya göre biçimlendi. Egemen sınıfın üyesi kadın sınıfsal konumunun ona sağladığı ayrıcalıklarla ev hizmetleri ve çocuk bakımında ezilen sınıflardan kadın emeğini kullanarak, erkek egemen işbölümünden belirli ölçüde kurtulma olanağını elde etti. Sınıfsal konumunun kendisine sağladığı bu olanağı kendi hemcinslerine karşı baskıcı ve aşağılayıcı bir tarzda kullanarak, aslında mustarip olduğu erkek egemen sistemle bir anlamda bütünleşti.

Sınıflı toplumların en gelişmiş olan kapitalizmle birlikte, kadının toplumsal konumu ve sınıfsal ayrışması da yeni bir boyut kazandı. Bu toplumda erkek egemen sistem ayrıştırıcı ve aşağılayıcı etkisiyle varlığını sürdürse de, kadının sınıfsal ayrışması bizzat kadın emeğinin kapitalist üretim sürecine ucuz ve uysal işgücü olarak eklenmesiyle daha da belirginleşti. Kapitalist gelişmeye paralel olarak özellikle günümüzde hizmetler sektöründeki büyüme, ev hizmetleri ve çocuk bakımının artıdeğer üretimine eklenmesiyle birlikte kadın emeğinin kullanım alanı da genişledi. Kapitalizmde emekçi kadın sadece ezilen sınıfın, erkek egemen sistemin uygulamalarına maruz kalan bir üyesi değil, aynı zamanda emek gücünü satmak zorunda kalan bir işçidir. Kapitalizmin, kadının ekonomik hayata daha fazla katılımını sağlamış olması kadının toplumsal konumunda bir iyileştirmeyi getirmemiş, tersine kadının konumunu çifte kölelikle perçinlemiştir. Kapitalist sistemde burjuva kadın ya doğrudan bir patron olarak, ya da egemen sınıfın bir üyesi olarak işçi ve emekçi kadınla karşıt konumlara sahiptir ve erkek egemen sistemden farklı biçimde etkilenirler. Bu durum burjuva kadınla işçi ve emekçi kadını tek bir kadın hareketinde ve mücadelesinde buluşturmaz. Kadın sorunu ancak bu sınıfsal ayrışma içinde doğru kavranabilir ve doğru bir mücadele zemine kavuşabilir.

Emekçi kadının bu çifte kölelik zincirinden kurtuluşu, köleliği olanaklı kılan koşullardan bağımsız olarak ele alınmaz. Toplumsal iş bölümü ve mülkiyet ilişkisi ortadan kaldırılmadan, özel ev ekonomisi bir toplumsal sanayi dalı haline getirilmeden, çocukların bakımı toplum tarafından üstlenilmeden, ne aile toplumun ekonomik ve siyasi birimi olmak-

tan çıkartılabilir, ne kadın erkek ilişkisi ahlaki ve ekonomik etkenlerden arındırılarak eşit bir ilişki temelinde oturtulabilir ve ne de kadının tam ve kesin kurtuluşu sağlanabilir. Bu aynı zamanda kadının, erkek egemen sistemin bütün etkilerinden de kurtuluşudur.

Ancak kadının kurtuluşunun bir toplumsal kurtuluş sorunu olması, kadının mutlu günü beklerken uysalca çifte köleliğe boyun eğmesi anlamına gelmiyor. Tersine, emekçi kadın kendi sorununu bütün yönleriyle kavradığı, örgütlenerek aktif bir özne haline geldiği ve gücünü toplumsal kurtuluşa kattığı ölçüde, kendini hem sömürüden kurtarabilir hem de dinin ve erkek egemen ideolojinin kendisi üzerindeki aşağılayıcı baskılarını geriletebilir.

Parti,

Ev işleri ve çocuk bakımını kadına yükleyen erkek egemen iş bölümüne,

Burjuva ideolojisinin çifte ahlak anlayışına ve cinsiyet ayrımcılığına,

Kadını aşağılayan dinsel ön yargılara karşı çıkar,

Eşit işe eşit ücret temelinde kadının ekonomik hayata daha etkin katılımını,

Cinsiyetçi, ırkçı ve etnik ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını, insanlar arasında cinsel tercihlerinden dolayı ayrımcılık yapılmasına son verilmesini savunur.

Toplumsal alanda kadına pozitif ayrımcılık tanınması için, kadın örgütlerinin verdiği mücadeleyi destekler.

Kadın mücadelesini sınıf mücadelesinden kopartarak kadın –erkek karşıtlığı temelinde, ya da tikel ve yalıtık bir mücadele olarak ele alan burjuva anlayışlara karşı mücadele eder.

Gençlik

“Tüm mücadelenin gidişini gençlik, hem öğrenci gençlik, hem -çok daha büyük ölçüde- işçi gençlik belirleyecektir.”

Bir yaş kategorisi (15-35 yaş) olan gençlik, toplumun sınıfsal ayrışmasının bir yansımasını verir. Kapitalist toplumun bütün sınıfları bu yaş kategorisi içinde kendi temsiliyetlerini bulurlar. Bu sınıfsal yansıma içerisinde nasıl ki kapitalist toplumda işçi ve emekçi sınıflar toplumun çoğunluğunu oluştururlarsa, bu sınıflardan gelme gençler de, gençliğin mutlak çoğunluğunu oluşturur. Kapitalist gelişmenin ayrılmaz sonuçlarından biri olan proleterleşme sürecine bağlı olarak, gençliğin sınıfsal bileşimi de işçi gençlik lehine sürekli bir değişime uğrar ve işçi gençlik, gençliğin çekim merkezini oluşturur.

İşçi Gençlik

İşçi sınıfının genç neslini oluşturan işçi gençlik, işçi sınıfının doğal bir parçasıdır ve ondan ayrı bir geleceğe sahip değildir. Ancak gerek içinde bulunduğu çalışma koşulları -ucuz işgücü, uzun iş süresi ve güvencesizlik vb.- gerekse gençlikten gelme kendine has özellikleri -cesaret, atılganlık, özveri vb.- ile sınıf mücadelesinde önemli bir yere sahiptir.

Kapitalizm koşullarında işçi sınıfının genç nesli olan işçiler, sadece ağır çalışma koşulları altında emeğini satmak zorunda olan gençlerden oluşmaz. Kapitalist üretim biçiminin kaldırıcı olan yedek sanayi ordusunun -işsizlerin- belkemiğini gençler oluşturur. Bu genç işsizler, sınıf mücadelesinin gelişmesinde önemli bir rol üstlenebilecekleri gibi, kapitalistler tarafından hem işçi sınıfının ağır çalışma koşullarına mahkum edilmelerinde, hem de işçilerin bölünmesinde ve

karşı karşıya getirilmesinde de önemli bir araç olarak kullanılabilirler.

Genç işsizliğin önemli bir diğer kesimini de çırak adı altında çalıştırılan genç işçi adayı çocuklar ve çıraklık eğitimi meslek okullarında okuyarak tamamlayan öğrenci işçiler oluşturur. Çocuk işçilik ve çıraklık burjuva eğitim sisteminin ayrılmaz bir özelliğidir. Özellikle ucuz işgücünün yoğun olarak kullanıldığı ülkelerde eğitim sistemi, çocuk işçilerin çalışmasını olanaklı kılmak üzerinden düzenlenir. Meslek okulları ise kapitalist üretim için başlangıçtaki çıraklık sisteminin gelişmiş biçimleridir. Amaç, hiçbir ek masrafa girmeden sermayeye genç, ucuz ve kalifiye işgücü yetiştirmektir. Meslek okulları bu işlevleriyle kapitalist üretimin köle tacirleridir.

Sanayinin hemen her dalına hizmet üreten bu okullarda öğrenim gören öğrenci işçiler, daha okul yıllarında staj adı altında neredeyse ücretsiz işgücü olarak sömürü sistemine dahil edilmekte, ağır iş koşulları altında düşük ücret ve güvencesiz çalıştırılmakta ve bu durum okul sonrasında askerlik ve deneyimsizlik bahanesi arkasında uzun yıllar devam ettirilmektedir. Bu okullardan mezun olup bin bir zorluk içinde üniversiteye gitme hakkını kazanan küçük bir grubun geleceğindeki tek değişim, farklı bir diplomaya sahip olmakla sınırlıdır.

Sanayiden sonra kapitalizmin tarımda gelişmesiyle kırdada kapitalizmin temel sınıfsal ayrışmasına uygun bir sınıfsal ayrışma yaşanmıştır. Bu ayrışmanın sonucunda bütünsel bir köylülükten söz edilemeyeceği gibi, bir köylü gençlikten de söz edilemez. Ayrışmanın yol açtığı yoksul ve küçük köylü kökenli gençlik, bizzat ait oldukları toplumsal kesimler gibi

her yıl daha fazla çalışarak daha fazla yoksullaşmaktadır. Bu kesim gençleri, içinde buldukları proleterleşme süreci ve yaşam koşullarına yönelik tekelci saldırı nedeniyle (üretim ve yaşam alanları, tarlaları, dereleri, ormanları sürekli saldırı altındadır) hem işçi gençliğin yeni üyeleri haline gelmekte, hem de işçi sınıfıyla yoksul ve küçük köylülüğün mücadelelerinin buluşma noktasını oluşturmaktadırlar.

Öğrenci Gençlik

Öğrenci gençlik, gençlik içinde eğitim sistemine bağlı olarak oluşan özel bir kategoridir. Kapitalist yeniden üretim sürecinden bağımsız olarak ele alınamayacak olan eğitim sistemi, burjuva devletin ideolojik aygıtının önemli bir bileşenidir. Bu sistemin işlevi sadece belirlenmiş ideolojiye uygun bireyler yaratmak değil, aynı zamanda bu ideolojinin üretimine de katılmaktır. Yani eğitim sistemi burjuvazi için hem bir ideoloji üretim fabrikası hem de bir uygulama laboratuvarıdır.

Egemen sınıfın egemenliğini sürdürebilmek için hem üretim sürecinde, hem de toplumun yönetiminde (devlet aygıtında, bürokraside) ihtiyaç duyduğu yetişmiş iş gücü, bu sistem tarafından karşılanır. Burjuvazi tarafından “kamu” hizmeti olarak adlandırılan eğitim sistemi aslında tıpkı diğer “kamu” hizmetleri (sağlık, altyapı vb.) gibi tümüyle kapitalist yeniden üretimin zorunlu gereğidir.

Öğrenci gençlik toplumun farklı sınıflarından gelen gençlerin eğitim sistemi bünyesinde toplanmasıyla oluşur. Her ne kadar öğrenci kavramı bu gençleri birleştiren ortak payda olsa da, aslında öğrenci gençlik toplumun tam bir sınıfsal panoramasını oluşturur. Öğrenci kavramı, mülkiyet ilişki-

lerinin köken olarak ayırdığı gençleri (bütün bölüntüleriyle burjuva, küçük burjuva ve proleter) köken olarak birleştirir. Ama bu durum burjuva eşitlik, adalet ve kardeşlik kavramlarında olduğu gibi biçimseldir ve hiçbir durumda gerçeği yansıtmaz; tersine mistifikasyona yol açarak gerçeği örter. Bu yapı hiçbir durumda gençliğin ortak bir siyasal mücadelesine izin vermez. Bu sınıfsal durumu hesaba katmadan bütünsel bir gençlikten, gençliğin yekvücut bir siyasal mücadelesinden söz etmek küçük burjuva bir ütopya olmanın ötesine geçemez.

Burjuva eğitim sistemi de bu biçimsel eşitliğe dayanır. Birbirine bağlı bir dizi kademededen oluşan eğitim sisteminin örgütlenmesi bir piramidi andırır. Piramidin en altında toplumun emekçi sınıflarından gelen gençler en büyük oranı oluşturur. Bu grubun büyük bir bölümünü etnik kökeni Kürt olanlar oluşturur. Oran, tepeye doğru çıkıldığında toplumun sömürücü sınıflarından gelen gençler lehine değişir ve en tepede en düşük düzeye ulaşır. Piramidin her kademesinde mevcut sınıfsal ayırımı dayalı eşitsizlikler, her seferinde yeniden üretilir.

Kapitalizm altında özellikle emekçi sınıflardan gelen öğrenci gençlik, düzenin manipüle ettiği sahte umutlarla geleceğe güvensizlik arasında sıkışmış durumdadır. Öğrenim süreci sonunda elde edeceği diploma onda sınıf atlama hayallerini bu durum kapitalist gelişme ve proleterleşme sürecine bağlı olarak her geçen gün biraz daha imkânsızlaştırıyor yeşertse de, kapitalist gelişme “bağımsız” iş yapma olanağını elinden alarak, gerçek yaşamda çoğu durumda onu bekleyen işsizlik ya da en iyi durumda modern sanayinin çavuşu ustabaşı olmaktır.

Kapitalizmde eğitim sisteminin yapısı ve niteliği mevcut düzendeki yeniden üretim sürecinin ihtiyaçları tarafından belirlenir. Bu durum eğitim sisteminin hem yapısında, hem de niteliğinde zaman zaman yaşanan değişimleri açıklar. Türk eğitim sisteminde sık sık ortaya çıkan değişimler, dinin artan etkisi, eğitimin bilimsellikten uzaklaştırılması, toplumsal gelişmelere duyarsız, tepkisiz, boyun eğen, okumuş ama cahil bir nesil yetiştirilmesi vb. ile Türk kapitalizminin kendine özgü özellikleri ve ihtiyaçları arasındaki ilişki dikkate alınmadan anlaşılabilir. Sonuç fabrika sisteminin eğitime taşınması ve onunla tamamlanmasıdır.

Kapitalist gelişme sadece sınıfsal eşitsizlikleri büyütmeyle kalmaz gençlerin mutlak kaderini de belirler. Eğitim sistemi farklı sınıflardan gelen gençler için adeta doğal bir seleksiyon gibi işler. Eğitimin sonunda işçinin çocuğu işçi, burjuvanın çocuğu da burjuva olarak yoluna devam eder. İşçi ve emekçi sınıflardan gelen gençler için en iyi olasılık, babalarının yaptığı işi daha kalifiye eleman olarak sürdürmektir. Eğitim ve sağlık gibi alanların doğrudan artıdeğer üretimine bağlanmasıyla süreç daha da netleşmiştir. Bu sistemi işçi ve emekçi çocuklarının ancak aşırı yetenekli çok küçük bir kısmı aşabilmektedir. Sistemi aşanların hemen tümü ise kredi, burs, dayanışma vb. adı altında ipotek altına alınmakta, ipotek sistemi gençler üzerinden "okula hazırlık" adı altında ailelere taşınmaktadır.

Gençlik ve Mücadelesi

Toplumun sınıfsal bölünmesinin tam keskin bir yansımasını veren gençlik, bu sınıfsal bölünmeden bağımsız olarak ele alınamayacağı gibi, gençliğin mücadelesi de sınıf müca-

delesinden bağımsız olarak ele alınamaz. Bu durum sadece siyasal mücadele için değil, bir dereceye kadar akademik mücadele için de geçerlidir. Çünkü gençliğin karşı karşıya olduğu eğitim sistemine bağlı sorunların önemli bir kısmı, büyük ölçüde ve esas olarak emekçi sınıfın gençlerini ilgilendirmektedir. Bu yüzden akademik mücadele siyasal mücadeleden bağımsız olarak yürütülemez.

Bu gerçeklere rağmen gençliği, onun içindeki sınıfsal ayrışmayı atlayarak bir bütün olarak ele alan ve hele gençliğe bir sınıf karakteri (küçük burjuva) yükleyen anlayış Marksizm'e yabancıdır. Gençlik içindeki bu sınıfsal ayrışmayı hesaba katmadan gençlik üzerine yapılabilecek her genelleme, örneğin "gençlik gelecektir" gibi gençliğin mücadelesini akademik mücadeleye hapsedmek ve onun enerji ve aktivitesini burjuva kanallara akıtmaktır. Marksizm'in ayırt edici özelliği, sınıf savaşının komünizm hedefiyle yürütülmesidir. Bundan hareketle;

Parti;

1. İşçi ve emekçi sınıfların öğrenci gençlik içindeki yansımalarını temel alan bir gençlik örgütlenmesini savunur. Siyasal bir gençlik hareketi yaratmayı hem gençliğe yol göstermek, onun Marksçı-Leninci eğitimine yardımcı olmak, komünizm mücadelesine daha örgütlü ve bilinçli katılımını sağlama, hem de kendini yenileme, genç ve dinamik kadrolarla takviye etmenin bir koşulu olarak görür. Başka türlü gençliğin enerjisi devrimci teoriyle birleştirilemez; genç olmaktan gelen özellikleri, coşkusu, dinamizmi, cesareti ve yüksek feragati devrim kanalına akıtılamaz. Öte yandan gençliği önemli bir devrimci güç yapan bu özellikleri, sosyalizm mücadelesiyle birleştirilmeden devrimci bir işlev gö-

remez. İşçi ve emekçi gençleri, öğrencileri örgütleyemeyen, sınıf mücadelesinde aktif olarak yer almalarını sağlayamayan, özellikle genç işçileri kendi öncüsü olarak örgütleyemeyen parti, işçi sınıfının komünist partisi olma hakkına sahip olamayacağı gibi, böyle bir parti zafer kazanma şansına da sahip değildir. Öğrenci hareketinin Marksist Leninist fikirler etrafında birliğini sağlamak için mücadele etmek, gençliğin net bir sınıf çizgisinde birliğini sağlamak, bunun için gençliğin inisiyatif ve sorumluluk alanını genişletmek partinin görevidir.

2. Böyle bir gençlik örgütünün parti örgütünden farklı bir örgüt olması eşyanın tabiatı gereğidir. Böyle bir örgütlenme, partinin üstlenmesi gereken siyasal görevlerin gençlik örgütüne yüklenmesi gibi sol bir yaklaşımı önleyeceği gibi, gençliğin sorumluluk bilincini geliştirerek, inisiyatif almasını özendirerek, deneyim kazanmasını, olası yanlışlardan sakınmasını ve sınıf mücadelesinde daha etkin yer almasını sağlayacaktır. Böylesi bir örgütlenme sınıf hareketinde kuşaklar arasındaki ilişkiyi sağlıklı bir temele oturtacak, gençliğin şekilcilik ve bürokratik ilişkilerin içine düşmesini önleyecektir. Bu örgütlenme aynı zamanda partinin hantalıktan kurtularak, sağlıklı büyümesinin de koşuludur. Ancak gençliğin farklı bir örgütsel formda örgütlenmesi, parti ile gençlik örgütü arasında sıkı bir ilişkiyi, bu ilişkinin temeli olan ideolojik ve politik birliği ön varsayar. İdeolojik ve politik birliğe dayanmayan bir örgütsel ilişki, kaçınılmaz olarak farklı uçlara yönelmeye mahkumdur. Parti örgütüyle gençlik örgütünün “örgütsel bağımsızlığı” özerk bir örgütlenme olarak algılanamaz

3. Parti, devrimci ve sosyalist parti ve gruplar arasında-

ki siyasi rekabetin gençlik örgütlerine taşınmasına, “daha etkin bir akademik mücadele” adına siyasal mücadeleyi burjuvaziye havale eden görüşlere karşı durur. Siyasal mücadele olmadan etkin bir akademik mücadelenin yürütülemeyeceği gerçeğinden hareket eder. Burjuvazinin saldırılarına karşı ve akademik demokratik hakları için gençlik örgütlerinin ortak mücadelesini destekler. Bu temelde özellikle lise ve üniversitelerde gençlik gruplarının güçleri oranında temsil edildikleri federatif ve konfederatif örgütlenmeleri teşvik eder.

4. Parti, gençliğin; Ana dilde ve daha bilimsel bir eğitim için, zorunlu din dersinin kaldırılması için, işçi ve emekçi gençlerin eğitimden, yurtlardan, sağlık ve kültür hizmetlerinden parasız yararlanması için, YÖK'ün kaldırılması ve üniversitelerin, tüm bileşenlerin katıldığı seçimle gelen konseyler tarafından yönetimi için, eğitimde gerçek fırsat eşitliği için yürüttükleri mücadeleyi destekler.

Doğanın Korunması

Zenginliğin iki kaynağı olan doğa ve emeğin yağmalanması, tahribatı, kapitalist birikimin temel eğilimidir. Sermaye birikimi çoğaldıkça, doğa bilimi sermayenin emrine yeni güçler verdikçe, tahribat daha da büyümekte, onarılmaz boyutlara ulaşmaktadır. Daha fazla kâr uğruna doğa didik didik ediliyor. Rant uğruna tarihsel araziler ve doğal örtü tahrip ediliyor. Doğal kentlerin yerlerini zenginliğin ve gücün timsali yapay kentler alıyor. Üretimi arttırmak uğruna genetik çeşitlilik yok ediliyor, toprak ve insan zehirleniyor. Doğanın gittikçe büyüyen bu tahribi, tüm insanlığı etkiliyor gibi görünse de, gerçekte burjuvazi bu etkilenmeden cebini doldurarak, kendi özel doğasını yaratarak, kazanarak çıkıyor.

Tahribatın ağır sorunlarını yaşayanlar dünyanın her yerinde yine işçiler, kent ve kırsal yoksulları ve küçük üreticiler oluyor. Tahribata karşı en çok direnenler de en çok etkilenenler oluyor. Tahribatın en görünen ve en etkin biçimlerine (bitki örtüsünün tahribi, HES'ler, maden ocakları, nükleer enerji, yapay kentleşme vb.) karşı verilen irili ufaklı mücadelelerle doğanın korunması sınıf mücadelesinin yükselen alanlarından biri oldu. Buna karşın yerellik, merkezileşememe, hemen her alanda olduğu gibi bu alanda da mücadelenin temel zaafı olma özelliğini koruyor.

Parti, aynı zamanda işçi sınıfıyla, kırsal yoksulları ve küçük köylülük arasında devrimci bir ittifakın temeli olan bu mücadelenin siyasallaşarak merkezileştirilmesi için mücadele eder.

1. Doğal dengeyi bozan her türlü kapitalist tahribata, yer altı ve yer üstü kaynakları üzerindeki kapitalist yağmaya son verilmesi,

2. Yoksul ve küçük köylülerin ipotek ve banka borçlarının silinmesi için yürütülen mücadeleyi destekler.

Din

Günümüzde burjuva ideolojisinin önemli bir bileşeni olan din, tarih boyunca ezenler için bir sömürü aracı, ezilenler içinse başlangıçta doğa, giderek sermaye karşısında çaresizliğin bir sığınağı olmuştur.

Parti, dini, devlet karşısında kişilerin özel hayatlarına ilişkin bir sorun olarak görür. İnananların, devletin ve polisin müdahalesi olmaksızın, kendi olanaklarıyla ibadethanelerini kurmalarını ve ibadetlerini istedikleri gibi tekil ya da topluca yerine getirmelerini inanç özgürlüğünün bir gereği olarak

görür. Aynı özgürlük, inanmayanlar için de geçerlidir.

Parti, dinin sınıf mücadelelerini örtmek için bir araç olarak kullanılmasına olduğu gibi, dine karşı mücadeleyi, soyut bir din karşıtlığı temeline dayandırarak sınıf mücadelesinin önüne çıkaran anlayışlara karşı çıkar. Dine karşı en etkili mücadelenin dini ortaya çıkaran temellere karşı mücadele olduğundan hareket eder. Dinsel ideolojinin toplumsal yaşama müdahalesini engellemek için bilimsel eğitim ve propandayı örgütler.

Dinlerin birbiri karşısında üstünlüğüne dayalı her türlü dinsel ayrıcalık ve baskıya karşı savaşıır.

Okullardan dini müfredatın, resmi belgelerden din hanelerinin kaldırılmasını,

Diyanetin lağvedilerek, her dini grubun kendi işlerini kendi içlerinde, açıklık ilkesine bağlı kalarak, halletmelerini savunur.

Savaşa Karşı Tutum

Sınıflı toplumların tarihi aynı zamanda fetih, yağma ve sömürge savaşları tarihidir. Kapitalizmin emperyalizm aşamasıyla birlikte bu savaşlar, yerel, ulusal, bölgesel boyutları aşarak dünyanın pazar ve egemenlik alanları olarak paylaşılmasına, dünya savaşlarına dönüştü. Kapitalizm bir dünya sistemi olarak var oldukça, bu üretim tarzının çelişkilerinin dışa vuruş biçimi olan savaşların da var olacağı gerçeğinden hareket eden parti, savaşa karşı mücadeleyi kapitalizme karşı mücadelenin bir bileşeni olarak ele alır.

1. Parti, dünyanın emperyalist tekeller ve devletler arasında pazar ve egemenlik alanı olarak bölüşülmesini öngören emperyalist savaşa karşı, proletaryanın devrimci eylemini, iç savaşı savunur. İşçi ve emekçilerden silahlarını, daha

büyük kârlar uğruna onlardan hayatlarını isteyen burjuvaziye karşı doğrultmaya çağırır. Her ne koşul altında olursa olsun emperyalist savaşta “anayurt” savunmasını burjuvazinin desteklenmesi olarak görür ve reddeder.

2. Proletaryanın burjuvaziye karşı yürüttüğü savaşın en yüksek biçimi olan iç savaşı, tarihin devindirici gücü ve devrimin zaferinin koşulu olarak görür. Muzaffer devrimin kapitalist saldırı karşısında kendini koruma hakkını savunur.

3. Emperyalist işgal, ilhak ve bağımlılığa karşı halkların yürüttükleri savaşı haklı savaş olarak niteler ve destekler.

4. Militarizme ve emperyalist savaşa karşı hareketleri destekler. Bu hareketleri proletaryanın devrimci mücadele bayrağı altında birleştirmek için çaba sarf eder.

5. Emperyalist tekeller ve devletlerin dünyayı yeniden paylaşmak için savaş hazırlıklarını olanca hızıyla sürdürdükleri günümüzde, savaşa karşı pasifizmi ve tarafsızlığı, emperyalist yıkım ve yağmanın desteklenmesi olarak görür.

6. Halklar ve inançlar arasında düşmanlıkların körüklenmesine, milliyetçiliğe ve şovenizme karşı mücadele etmeye, işgal ve ilhaklarla karşı karşıya bulunan halklarla aktif dayanışmaya çağırır.

Halklara Karşı Yürütülen Haksız Savaşlara, Sınıflar Arası Barışa Hayır!